

ZPĚVOT

KULTURNĚ SPOLEČENSKÝ ČASOPIS • PROSINEC • DECEMBER • GRUDZIEŃ • ČÍSLO 12/1977 • ROČNÍK 20 cena 1 zl

**KSČaS
DÔSTOJNE
OSLÁVILA
SVOJE
30.
VÝROČIE**

Radostná novina, prišla k vám rodina
pekne zavinšovať, dačím obdarovať,
grošom, lebo dvoma; a ak ich nemáte,
ani sa netrápte!

CELOKRAJANSKÉ OSLAVY
SA KONALI DŇA 23. OKTÓBRA 1977
V KREMPACHOCH NA SPIŠI

TEJTO VÝZNAMNEJ UDALOSTI
VENUJEME ZVLÁŠTNU POZORNOSŤ
NA STRÁNKACH TOHTO ČÍSLA

MIER, NAJSVÄTEJŠIA VEC

Uplýva oslavované tento rok 60. výročie Veľkej októbrej socialistickej revolúcie. Vyvrcholením osláv v ZSSR bolo slávnostné zasadnutie Ústredného výboru Komunistickej strany Sovietskeho zväzu, Najvyššieho sovieta ZSSR a Najvyššieho sovieta Ruskej federatívnej SSR, ktorého sa zúčastnilo aj 123 zahraničných delegácií zo 104 krajín a medzi nimi národnostnou delegáciu Polskej ľudovej republiky na čele s prvým tajomníkom ÚV PZRS Edwardom Gierkom, ktorý prehovoril ako prvý z vedúcich zahraničných delegácií a v mene budujúceho socialismus polského národa tľmočil vrele pozdravy sovietskemu národu.

Uplýva toto slávne jubileum, ale myšlienky vyjadrené počas jeho trvania, pripomienuli nielen túto najdôležitejšiu udalosť 20. storočia, ktorá podstatne ovplyvnila smer rozvoja ľudstva, ale aj to, že v najbližšej budúcnosti bude rozhodovať o rozvoji osudov sveta. Mimoriadne to zdôraznil vedúci sovietsky predstaviteľ Leonid Brežnev, keď predkladal konkrétnu a konštrukívnu návrhy mieroveho rozvoja dnešného sveta. Navrhlo dohodu vo veci súčasného zastavenia všetkými štátmi výroby všetkých druhov jadrových zbraní, dosiahnutie dohody vo veci zákazu pokusov s jadrovými zbraňami so súčasným vyhlásením moratória na jadrové výbuchy na mierové účely. „Sme za tým, — povedal L. Brežnev — aby sa začalo znížovať kŕivku pretekov v zbrojeni, postupne znížovať úroveň militárnej konfrontácie. Chceme, — zdôraznil, — podstatným spôsobom zmeniť a neskôr vylúčiť hrozbu jadrovej vojny.“

Z prejavov a jubilejných materiálov, z dokumentov tak dôležitých ako nová ústava ZSSR schválená tento rok, ako aj z vyhlásení sovietskemu národu, nárom, parlamentom a vládom všetkých krajín sveta jasno vypĺvá, že rovnorodými cielmi, ktoré KSSZ predkladá sovietskemu ľudu a celému svetu, je ďalší rozvoj všetkých oblastí života pre dobro sovietskeho človeka žijúceho v rozvinutej socialistickej spoločnosti a dôsledné smerovanie k upevneniu svetového miera.

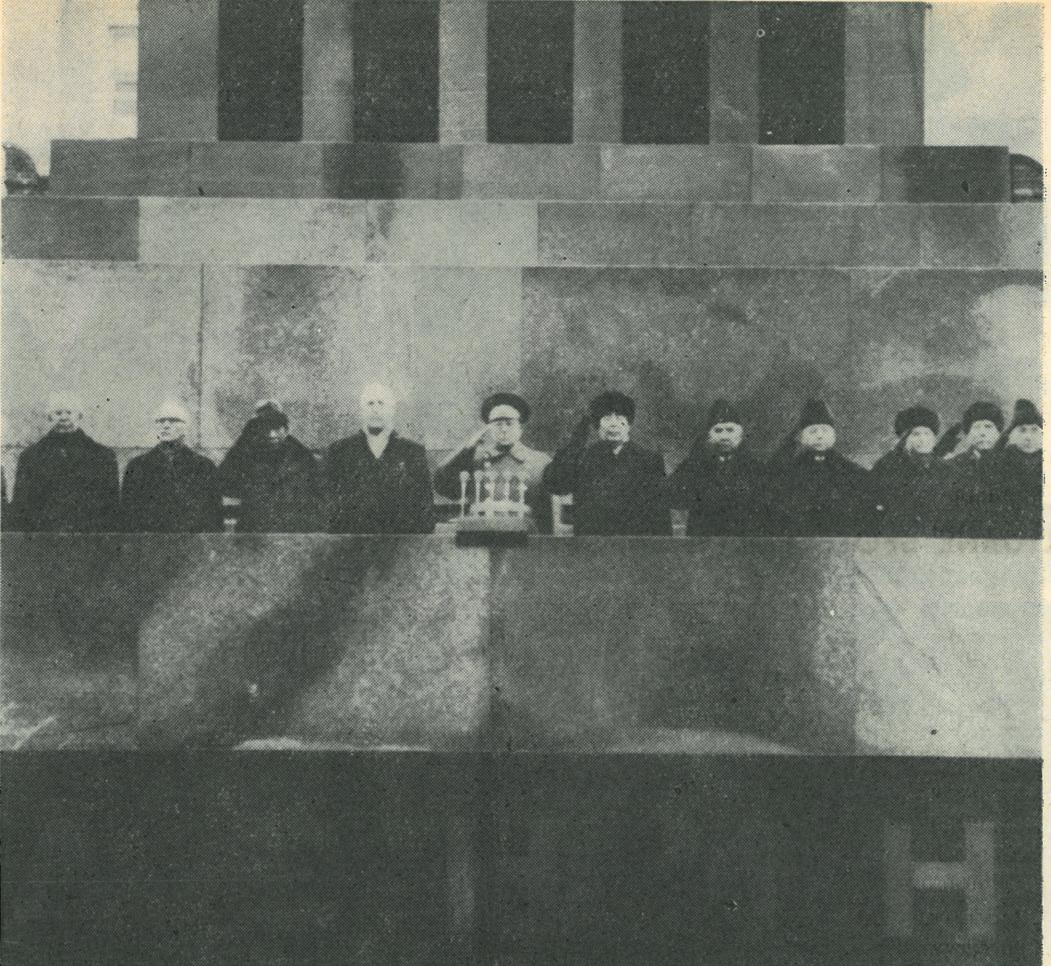
Teraz, keď sa začínajú rysovať šance pre svetový mier, stále lepšie chápeme význam leninského Dekrétu o mieri, slávnu tézu o koexistenci štátov s rôznym spoločenským zriadením, ako aj celú sovietskú zahraničnú politiku, ktorá od Veľkej októbrej socialistickej revolúcie dôsledne smeruje k upevneniu miera. Významný anglicky historik Alan J.P. Taylor v jednej zo svojich prác, v ktorej o. i. popiera tvrdenie o akýchkoľvek agresívnych zámeroch Sovietskeho zväzu voči západu, vypočítava päť vpádov do Ruska uskutočnených rôznymi štátmi v čase, keď Rusko na nikoho neútočilo, a sice Napoleon (1812), Anglia a Francúz (1856), Nemci (1914) a opäť Nemci (1941). Tento posledný vpád fašistov do krajiny sovietov si dobre pamätá mnoho ľudí, ktorí žijú pol storočia, ako aj to, že náš národ spolu s mnohými inými národmi Európy bol oslobodený spod hitlerovskej okupácie sovietskou armádou. Kladný vplyv Októbrejovej revolúcie na naše osudy sa potvrdil ešte raz v ohni spoločného boja so spoločným nepriateľom a v povojnových mierových časoch sa potvrdzuje v pokračovaní nášho priateľstva, spojenectva a spolupráce.

NAŠA KRAJANSKÁ SÚŤAŽ

Pripomíname našim čitateľom, že od októbra 1977 trvá súťaž venovaná 30. výročiu KSCaS a 20. výročiu Života. Učastníci súťaže — ako sme už písali v októbrovom čísle — môžu vo svojich príspievkoch opísať:

- niektorú zaujímavú udalosť z práce KSCaS;
- svoje zážitky napr. z prvého stretnutia so Životom, jeho úlohu v krajanom živote;
- najdôležitejšiu udalosť v obci buď osobnom živote;
- najkrajšie alebo najzaujímavejšie podujatie našej Spoločnosti a iné témy.

Opisované príbehy môžu byť zachytené vo forme poviedky alebo črt, vo vážnom i veselom tóne, závisle od možnosti a záľuby autorov. Pripomíname, že na víťazov súťaže čakajú hodnotné ceny vo výške 12 000 zl.

Na Rudém námestí v Moskve se tradične i letos v den 60. výročí Veľkej říjnové socialistické revoluce konala vojenská přehlídka a manifestace moskevských pracujících. V čele vojenského pochodu čestná jednotka všechn přehlídkových útvarů nesla Prapor vítězství. Ten, který byl vyzdvižen v roce 1945 nad zřízeninami reichstagu v Berlíně. Manifestaci Moskvanů zahájily stotisícové řady mládeže. V mohutném průvodu sovětských pracujících manifestovali svou věrnost ideálu Velkého října a KSSS, bratrství všech

národů Sovětského svazu, podporu silám socialismu a pokroku v celém světě.

Z ochozu Leninova mauzolea (na snímku) prováděl vojenskou přehlídku člen politického byra ÚV KSSS, ministr obrany SSSR, maršál Sovětského svazu D. Ustinov. Vedle něho stojí generální tajemník ÚV KSSS a předseda prezidia Nejvyššího sovětu SSSR L.I. Brežnev a další členi představitelé strany a Sovětského svazu; po druhé straně první tajemník ÚV PSDS E. Gerek a další vedoucí delegaci socialistických zemí.

■ TISKOVÉ KANCELÁRE podaly senzačnú zprávu: kolektív amerických vedeckých z univerzity v Illinois objevil novou formu života — mikroskopický organizmus nazvaný „metanobaktérie“. Soudí sa, že je to nejstarší forma života na našej planetě. „Metanobaktérie“ existuje bez kyslíku a vyrábí metan; živí se vodíkem a kysličníkem uhličitým.

■ NEJDŮLEŽITĚJŠÍMI PROBLÉMY v oblasti zahraniční politiky USA jsou (podle Zbigniewa Brzezińskiego, poradce prezidenta pro otázky bezpečnosti): uzavření další dohody SALT, svolání ženevské konference ve věci Blízkého východu a uvolnění napětí v této oblasti, ratifikace smlouvy týkající se Panamského průplavu a zabránění konfliktu v jižních oblastech Afriky.

■ JUBILEUM DOMOVINY. V NDR oslavovali 65. výročie založenia spoločensko-politickej organizácie Domovina, pestující rodnu kultúru srbo-

lužického obyvatelstva. Táto organizácia zrušená hitlerovcami v roku 1937, sa obrodiла dva dni po skončení vojny tj. 10. mája 1945 a zoskupila kulturných a spoločensko-politickej činitelov, ktorí sa zachránili z vojnovej povíchrice. Domovina má 290 skupín z mestách a na vidieku. Existujú dva okresné výbory: na dolnom a hornom Lužicu. Územne Domovina pôsobí v oblasti obývanej dvojjazyčným obyvatelstvom, teda v oblasti Drážďan a Cottbus. Etnická skupina Srbo-Lužičanov má súčasne okolo 100 000 osôb. Ústava NDR im zaspila rovnaké práva vo všetkých oblastiach života.

REFERÁT PREDSEDNÍCTVA ÚSTREDNÉHO VÝBORU KULTÚRNEJ SPOLOČNOSTI ČECHOV

23. októbra 1977 konali sa v Krempachoch ústredné oslavu 30. výročia Kultúrnej spoločnosti Čechev a Slovákov v Poľsku, o ktorých píšeme na str. 8—9. Tuna prinášame referát predsedníctva Ústredného výboru, ktorý hodnotí dosiahnuté výsledky a črtá perspektív dľa ďalšieho rozvoja našej Spoločnosti. Referát prednesol predseda ÚV kr. Ján Molitoris.

Významné jubileum našej organizácie — tridsiaté výročie Kultúrnej spoločnosti Čechev a Slovákov v Poľsku nás všetkých k reflexiám, aby sme sa zamyseli nad minulosťou, konfrontovali ju so súčasnosťou Spoločnosti a pouvažovali o úlohách, aké má Spoločnosť splniť.

Za 30 rokov naša krajaná organizácia — Kultúrna Spoločnosť Čechev a Slovákov v Poľsku prešla dlhu a význačnú evolučnú cestu. Máme za sebou obdobie zrodu českých a slovenských zväzov a spolkov, obdobie ich dozrievania a integrácie v regionálnych obvodoch, neskôr v jednej organizácii, ako aj roky dobrých a zlých skúseností.

V rokoch 1945—1955 sa spontánne objavili a vyvinuli pôsobnosť prvej po vojne miestne zväzy a spolky českej a slovenskej menšiny v Lubline, Krakové, Husinci, Kudove, Ciepliciach, ako aj najpočetnejšie skupiny na Orave a

Spiši. Prvou z týchto organizácií bol Zväz Čechoslovákov v Lubline, ktorý vznikol na prvom kúsku oslobodeného Poľska v opretí o program Júlového manifestu hned po oslobodení tohto mesta Sovietskou armádou a Poľskou ľudovou armádou. Prvé spolky Slovákov na 11 dedinkách Oravy a 15 na Spiši, zorganizované vo dvoch samostatných obvodoch v Jablonke a Kacvíne, začali svoju pôsobnosť v roku 1947, ktorú nepretržite rovnanie.

Tieto krajané spolky a zväzy organizovali obetaví činitelia z radov našej českej a slovenskej menšiny a nezistne rovnanie ich prácu v podmienkach predsa celkom iných, aké máme dnes. Mnohí z nich pracujú ešte dnes tešiac sa zaslúženej úcte, mnohých zaslúžilých už nahradili mladší. Mená ďalších ostali už iba v spomienkach, ale ich pracovné výsledky prinášajú ovocie aj dnes.

V rokoch 1956—1957 došlo k integrácii spomínaných zväzov a spolkov do jednej celostátnnej organizácie — Kultúrnej spoločnosti Čechev a Slovákov v Poľsku, ktorá opäť rovinula ich prácu a do svojej pôsobnosti zahrnula skupiny českej a slovenskej menšiny v Zelove, Kučove, Varšave a inde.

V uplynulých tridsiatich rokoch sme vylečili prežili. Štartovali sme v tažkých a mimoriadnych rokoch. Rástli sme spolu s krajinou, dopracovali sme sa vlastných a mnohostranných výsledkov v krajanom hnúti, na ktoré súme hrdí. Vypĺvajú z obrovského počtu, aký sa uskutočnil v Poľsku vďaka revolučným premenám, ktoré sa začali v júli pred 33 rokmi. Zdôrazňujeme to práve teraz, keď celý pokrokový svet oslavuje 60. výročie Veľkej októbrejovej socialistickej revolúcie, ktorou sa začala nová éra v dejinách ľudstva — éra socializmu.

Ludové Poľsko umožnilo miliónom pracujúcich miest a vidieka prekročiť prah vojnovej skazy, zdedenej biedy a spoločensko-hospodárskej zaostalosti. Vytvorilo aj všetky podmienky pre rozširovanie a rozvoj vlastnej kultúry našich národnostných menšíns. Vznikla a rozvoju Spoločnosti prospevala politika strany v národnostných otázkach, ktorá plne rešpektovala úplnú

rovnoprávnosť občanov bez ohľadu na ich národnosť a sprevádzala ju aj pomoc štátnych orgánov — tak ústredných, ako aj miestnych — pri vytvorení podmienok umožňujúcich nehatený rozvoj činnosti. Bez toho by nebollo našich výsledkov.

Z celých tridsať rokov na rôznych miestach a v rôznych obciach sme pracovali pre rozvoj Spoločnosti, aby mohla čo najlepšie uspokojovala záujmy a kultúrno-osvetové potreby našich českých a slovenských krajanov.

Základná a rozhodujúca zložka v našej práci tvoria miestne skupiny. Na Spiši, Orave a v českých strediskách je ich 35. Máme tri Kultúrno-organizačné výbory v Zelove, Jablonke na Orave a v Novej Belej na Spiši, ktoré koordinujú prácu miestnych skupín. Zoskupujú skoro 3 200 členov. Ich počet stúpa. Za posledné dva roky, ktoré uplynuli od V. zjazdu Spoločnosti pribudlo okolo 200 členov. Je veľmi cenné, že vyše 36 percent všetkých členov tvoria ženy. Mimoriadne kladným javom je to, že až 51 percent našich členov sú mladí krajania do 30 rokov.

Najdôležitejším poslaním našej Spoločnosti je pestovanie materinských jazykov a pokrokových kultúrnych národných tradícií, v čom dôležitú úlo-

VÝPOVEĎ PRE ŽIVOT
SÚDR. MIROSLAVA VÁLKU,
MINISTRA KULTÚRY
SLOVENSKEJ SOCIALI-
STICKÉJ REPUBLIKY, PRI
PRÍLEŽITOSTI 30. VÝRO-
CIA KSČaS.

Vážime si obetavú a záslužnú prácu, ktorú už tridsat' rokov vykonáva Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľskej ľudovej republike, jej príspevok k prehľbeniu internacionálnych vzťahov medzi našimi krajinami i jej podiel pri šírení dobrého mena českej a slovenskej kultúry. Veríme, že aj ďalšie roky jej existencie budú naplnené činorodou prácou v prospech rozvoja socializmu.

Káčer

SLOVENSKO KRAJINA MODERNÁ

Slovensko, táto tradičná krajina folklóru, oviec, ľudového umenia a zaostaleho polnohospodárstva, sa za posledné roky premenilo na vysokorozvinutú krajinu. Dnes sa na Slovensku vyrábí v priemysle za 12 dní tolko, ako v tzv. predmníchovskej ČSR za celý rok. To je zaiste pokrok, ktorý sotva možno s niečim zrovnávať. Práve tak, ako sa úspešne rozvíja slovenská ekonomika, ako sa odstraňovali sociálne a kultúrne zaostalosti v mnohých oblastiach života, rástol aj význam kultúry a jej úloha — kultúry, chápanej v onom širokom zmysle slova, teda nielen umenie, ale aj kultúry bývania a životného prostredia, alebo kultúry medziľudských vzťahov i kultúrnosti vôbec.

Slovenská kultúra, na ktorú štát roku 1945 vynakladal zo štátneho rozpočtu jednu korunu na jedného obyvateľa, má dnes vybudované takmer všetko, čo vyspelá kultúra potrebuje. Je pravdou, že socialistický štát na jej rozvoji konkrétnie na Slovensku nijako nešetril. Dnes sa zo štátneho rozpočtu vydáva na Slovensku na jednu osobu ročne asi 470 Kčs a pritom značnú časť potrieb si kultúra kryje z vlastných zdrojov.

Tradícia českej a slovenskej kultúry sú demokratické a ľudové, pokrokové v umení zohrávalo podstatnú úlohu pri formovaní umeleckého výkusu a záujmov širokého publiku. Nástup nového spoločenského poriadku v roku 1945 a jeho definitívne víťazstvo o tri roky neskôr znamenalo prirodzené posilnenie tendencií, smerujúcich k náchádzaniu ľadovca v umení a k tomu, aby ľadovec sa stretol v umení s vlastným verným spodobnením. Hrdinami umeleckých diel sa vo väčšej miere než v minulosti stáva pracujúci ľadovec, jeho každodenný život, problémy, radosť, hľadanie i perspektívy. Už nejde len o formovanie jednotlivca, ale o cielavedomú snahu premeniť spoloč-

nosť. Práve tento dynamický, zložitý a neraz i protirečivý proces je zdrojom veľkých tém, ktoré sa priam dožadujú umeleckého stvárnenia. Česki a slovenskí umelci vo svojej prevažnej väčšine napĺňajú toto historickej poslania, v duchu najlepších tradícií minulosti sa ďalej približujú k ľadovcom, držia ruku na pulze skutočného života.

Primerane k novým podmienkam rastie záujem o kultúru a počet tých, ktorí kultúrne hodnoty prijímajú. Pravda, aj táto problematika stojí už teraz v inom svetle ako v minulosti: Socialistické zriadenie umožňuje svoju podstatou oslobodenie kultúry od komerčných vplyvov a podriaďuje jej pôsobenie kultúrno-výchovným potrebám a záujmom spoločnosti. Je to základná zmena v kvalite.

Súdr. Miroslav Válek medzi krajanmi v Jurgove na Spiši

Slovenská kultúra prežíva v rámci socialistického Československa za posledné roky bývalý rozvoj aj preto, že vďaka politike KSC sa pre Slovensko ráta s rýchlejším rozvojom nie len materiálnej, ale aj tzv. tretej nevýrobnej sféry. Rozdiely, ktoré existovali medzi

českými krajinami a slovenskom, za príčinou historickým vývojom, sú zhruba odstránené. Pokračujeme teda spoločne v rozvíjani socialistickej kultúry — československej kultúry, hoci popri nej existuje, pochopitelné, i kultúra národná. Existujú popri sebe ako dve rovnoprávne zložky, ako duchovné i materiálne produkty tvorivého génia dvoch národov, ktoré si navzájom vymieňajú podnety, ovplyvňujú jedna druhú a toto ovplyvňovanie je im na prospech.

Zdá sa mi, že v socialistických krajinách sa kultúra stala niečím celkom iným, než je tomu na Západe. Rád by som dodal, že väčšinu západných krajín poznam dosť dobre; poznam systém riadenia kultúry, kultúrne zariadenia, divadlá, obrazárne, galérie, výrobu filmov, poznam situáciu v oblasti vydávania literatúry. Nechcem to hovoriť s nijakou výcikou ani v podtexte, je to vnútorná vec každej krajiny, ale nadobudol som dojem, že kultúra na Západe sa do veľkej miery bola predmetom obchodu nie výlučne, ale najmä. Pravdaže, niektoré produkty kultúry — knihy, gramofónové platne, výtvarné diela, videokazety a mnôh iné sú a musia byť do istej miery aj predmetom obchodu, ale mala by to byť iba druhotná stránka veci.

V zahraničí, a to aj v krajaných kruhoch sa často nedobre chápe rozvoj kultúry a celého nášho života. Vyplýva to nielen z nedostatku informácií, ale často aj zo skreslovania základných faktov. Pravdaže tí z krajanov, ktorí mali možnosť navštíviť Slovensko a skonfrontovať si svoje predstavy so skutočnosťou, postupne svoje názory menia. Tí však, ktorí túto možnosť nemajú, by mali informácie, ktoré sú im k dispozícii, skúmať objektívne a hľadať a nachádzať argumenty aj na druhej strane. Pravda je vždy konkrétna. V tomto prípade to platí dvoj-

násobne. Ak sa na Západe piše o potlačovaní ľudských práv v ČSSR, ak sa hovorí, že kultúra u nás v posledných rokoch upadá, jej rozvoj sa obmedzuje, hovorí sa zámerná lož. Fačky totiž hovoria niečo celkom iné. Nemám inú možnosť než uviesť opäť jeden konkrétny prípad. Za posledných 5 rokov na Slovensku vyšlo takmer tisíce prvých vydanií pôvodných slovenských literárnych diel vo všetkých žánroch. Ak berieme do úvahy, že v tohto veľkého množstva ostane v literatúre iba malá časť, a tak to v umení býva, je to úspech, ktorý v rozvoji nášho umenia sotva má obdobu. Podobné príklady by som mohol uvádzať aj z ďalších oblastí.

Z roka na rok s väčšou pozornosťou sledujeme, ako sa vyvíja myšlenie našich krajanov v zahraničí. Hľadáme nové metódy a formy spolupráce s nimi, spolupráce, založenej predovšetkým na pochopení reality, v ktorej žijú. Nemienime im vnučovať nič, čo sami nechcú, chceme im poskytnúť všetko, o čo majú záujem. Ich stará vlast, ktorá sa dynamicky rozvíja, je už iná než vtedy, keď ju ich rodičia, či prarodičia opúšťali. Je to krajina moderná, ktorá, ak ju chce niekto pochopiť, vyžaduje veľa znalostí i porozumenia.

Vážime si obetavú a záslužnú prácu, ktorú už tridsať rokov vykonáva Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľskej ľudovej republike, jej príspevok k prehľbeniu internacionálnych vzťahov medzi našimi krajinami i jej podiel pri šírení dobrého mena českej a slovenskej kultúry. Veríme, že aj ďalšie roky jej existencie budú naplnené činorodou prácou v prospech rozvoja socializmu.

A SLOVÁKOV V POĽSKU PREDNESENÝ NA SLÁVNOSTNEJ AKADEMII 30. VÝROČIA KSČaS

Krajania pozorne počúvajú referát predsedníctva ÚV KSČaS

hu plní nás kultúrno-spoločenský časopis Život, ktorý v júni roku 1978 oslaví svoje 20. výročie.

Naša kultúrna a organizačná činnosť sa sústredí v 32 klubovniach miestnych skupín, v tom troch českých v Zelove, Kucove a Husinci. Tieto klubovne sú prístupné pre všetkých obyvateľov obcí, v ktorých pôsobí naša Spoločnosť. Sú vybavené televízormi spoločenskými hrami, zásobené tlačou, v mnohých sú pomerne bohaté knižné zbierky, ktoré radí požičiavajú krajania z miestnych skupín. Jedna česká klubovňa v Zelove a štyri slovenské v Jablonke, Novej Belej, vo Vyšných Lapšoch a v Jurgove majú filmové premietacie prístroje. Prácu týchto klubovní ovplyvňujú miestne podmienky a tradičné zvyky.

Pri miestnych skupinách pôsobia ochotnícke umelecké súbory. Sú to divadelné krúžky, folklórne súbory, ľudové sládkové kapely, spevácke zboru, skupiny modernej hudby a dychovky. Teda v súčasnosti jazyk, spev, hudbu a tanec kultivujú 23 rôzne súbory. Najlepšie z nich sú vybavené pekný-

POKRAČOVANIE NA STR. 4

ŽIVOT Č. 12/77 Str. 3

Z PREJAVU SÚDR. EUGENIUSZA SATOŁU, TAJOMNÍKA VOJVODSKÉHO VÝBORU POŁSKEJ ZJEDNOTENEJ ROBOTNÍCKEJ STRANY V NOWOM SĄCZI

Vaša Spoločnosť oslavuje krásne jubileum tridsaťročia svojej pôsobnosti. Je to dobrá príležitosť, aby sme sa zamysleli nad dosiahnutými výsledkami a zhŕnuli to, čo sa urobilo v tomto období.

Posledné tridsať rokov v našej krajinnej je obdobím gigantických premien, aké nemajú obdobu v našich dejinách. V dôsledku mûdrej, jedine správnej politiky strany, vďaka usilovnej práci celého národa stali sme sa v tom čase zo zaostalej krajiny modernou krajinou, ktorá v priemyselnej výrobe zaujíma 10. miesto vo svete. Dalo by sa vela hovorí o našich celoštátnych výsledkoch, ale všimnime si výsledky dosiahnuté na okolitom, bližšom území — na Spiši a Orave — teda tu, kde v našom vojvodstve pôsobia zložky Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov.

Ako veľmi sa zmenil vidiek, ako sa zmenil život človeka. Raz navždy bol vyriešený problém nedostatku pracovných príležitostí. Ako ľahko bolo volať kedy dosťať prácu. Dnes každý, kto chce pracovať, má nielen možnosť dosťať prácu, ale aj vyučiť sa povolaniu. Dnes sú iné problémy. Potrebujeme vela ľudi do práce v priemysle, stavbe, službách, rozvíjajúcej sa u nás turistike.

Pozrite na naše dediny. Kolko sa tunu vybudovalo nových ciest, nových škôl, kultúrnych domov, zdravotníckych stredísk atď. Kolko krásnych domov vybudovali obyvatelia Spiša a Oravy.

Zmenil sa predovšetkým život človeka. A hoci nie je ľahký ani dnes, vyžaduje si vela úsilia každého z nás, vyžaduje si solídnú a poctivú prácu.

Zivot sa stal hodný súčasného pravujúceho človeka. Každé dieťa má možnosť učiť sa súhlasne so svojimi schopnostami a záľubami. Kolko va-

šich detí navštevuje stredné školy, mnohé začínajú a končia štúdia na vysokých školách doma a v zahraničí.

Bola zaistená všeobecná zdravotná starostlivosť a dnes strana a ludová moc rieši nesmerne dôležitú otázku pre rolníkov — starobné a invalidné dôchodky. A hoci je to pre štát obrovské finančné úsilie, problém bude vyriešený a spracovaný rolníkom bude zaistená pokojná staroba.

Všetky tieto výsledky, z ktorých sa spoločne tešíme a na ktoré sme hrdi, sú výsledkom správnej politiky Poľskej zjednotenej robotníckej strany, našej vedúcej sily, ktorá vytýčila takýto am-

biciónny program nášho rozvoja a dôsledne ho zavádzala do života. Bol to jedine správny program a jeho správnosť ste potvrdili vy sami, vašou prácou a angažovanosťou v jeho realizácii. To, čo sa dosiahlo, je výsledkom práce celej spoločnosti, plodom aj vašej práce.

Premeny, ktoré sa uskutočnili na dedinách Spiša a Oravy sú vašim spoločným úspechom — úspechom ľudí, ktorí túna bývajú, teda aj členov KSČaS. Realizujúc politiku strany činiteľa Spoločnosti významne prispievali a prispievajú k spoločensko-hospodárskemu rozvoju obcí a gmin.

Treba však mimoriadne zdôrazniť výsledky Spoločnosti v rozvoji kultúrnej činnosti. Ochotnícke súbory piesní a tanca, divadelné krúžky, kapely pôsobiace pri miestnych skupinách KSČaS, reprezentujú dobrú úroveň a mnohé z nich vystupovali mimo hranice vojvodstva a dokonca krajinu.

Vysoko hodnotíme pôsobnosť KSČaS na Spiši a Orave. Výrazom toho sú mnohé vyznamenania, ktoré dnes obdržali činiteľia Spoločnosti.

Srdcne gratulujem vyznamenaným a ďakujem vám za vašu angažovanosť pre spoločensko-hospodársky a kultúrny rozvoj Spiša a Oravy.

V mene Vojvodského výboru PZRS v Nowom Sączi želám vám, činiteľom a všetkým členom Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, mnoho úspechov v ďalšej pôsobnosti, spokojnosti zo spoločenskej práce a všeobecného uznania.

Nech obyvatelia Spiša a Oravy budú dobrým príkladom svedomitej práce, moderného hospodárenia a vysokej kultúry.

Nech Spiš a Orava sa stávajú stále krajšie v najkrajšom poľskom vojvodstve.

Matica slovenská, Spoločnosť priateľov krásnych umení a iné. V spolupráci s kultúrnymi ustanovizňami a spoločenskými organizáciami Spoločnosť organizovala rôzne odborné kurzy, napríklad šítia, varenia, všeobecnej hygiény a iné podujatia.

Dôležitú úlohu zohrala KSČaS v rozvoji slovenského školstva. Práve na podnet Spoločnosti a súhlasne s potrebami a požiadavkami menšiny v oblasti školstva, osvetové orgány zorganizovali v rokoch 1946—1948 na Spiši a Orave základné školy so slovenským vyučovacím jazykom a v roku 1951 aj slovenské všeobecnovzdelávacie lycium v Jablonke. Súčasne sa na 15 školach učí slovenčinu ok. 600 žiakov. Tento počet má naposledy stúpajúci tendenciu. Už od prvých povojnových rokov pôsobili v Husinci a v Želove české základné školy. V súčasnosti sa české deti v Kucove učia materinský jazyk na nedelných kurzoch.

Pôsobnosť KSČaS, obohatovaná vlastnými spoločensko-kultúrnymi a osvetovými hodnotami, bola vždy krajanom blízka a je nimi vysoko hodnotená. Toto všetko dovolilo sústrediť okolo našej organizácie veľkú skupinu činiteľov, ktorí sa za dlhé roky obetavajú práce pre Spoločnosť veľmi zaslúžili, ako aj mladých a angažovaných aktivistov, členov a priaznivcov.

Mnohí naši zaslúžili činiteľa dostali za svoju dlhorčinu a obetavosť spoločenskú a kultúrnu prácu vysoké štátne a vojvodské vyznamenania, ako aj odznaky Zaslúžilých činiteľov kultúry a Frontu národnej jednoty. Naši aktivisti sú aj nositeľmi čestného slovenského titulu Zaslúžilý pracovník kultúry, medaily Československej spo-

Z PROJEVU S. MIROSLAVA HOLUBA, PŘEDSEDY ČESKOSLOVENSKÉHO ÚSTAVU ZAHRANIČNÍHO V PRAZE

Vážení krajané, milí přátelé, dovolte, abych jménem Československého ústavu zahraničního, Oddelení pro zahraniční Slováky Matice slovenské a zastupitelských úradů Československé socialistické republiky ve Varšavě a Katovicích vyjádřil potěšení, že můžeme společně s vámi oslavit 30. výročí založení Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Poľsku. K tomuto výročí vám srdečně blahopřejeme s přáním mnoha úspěchů ve vaší plodné a záslužné činnosti.

Váše jubileum nám poskytuje vhodnou příležitost k hodnocení vaší dosavadní práce a k zamýšlení se nad jejimi dalšími perspektivami. Vysoko oceňujeme obětavou práci Společnosti, jejich funkcionářů a všech členů, která významně přispívá k prohlubování přátelství a spolupráce mezi bratrskými národy PLR a ČSSR. Obě naše země spojují společné socialistické cíle, úsilí o šťastný život lidu a ušlechtilý boj za mír na celém světě. Jednota našich národů, spočívající na principech proletářského internacionálismu, k jejimu prohlubování, jak již bylo řečeno, činnost Společnosti přispívá, je jedním z důležitých činitelů úspěchu našich zemí při výstavbě socialistické společnosti.

Proto s hlubokou úctou vzpomínáme těch, kteří stáli u zrodu KSČaS a kteří po dlouhá léta nesli na svých bedrech hlavní podíl na jejím všeestranném rozvoji. Byli to oni, kteří obohatili

její činnost cílevědomou prací a ušlechtilými myšlenkami, jimž se vás spolek řídí v současné době.

Jsme si vědomi toho, že práce Společnosti je široká a je výsledkem dlouholetého snažení stovek obětavých funkcionářů a řadových členů. Vaše původní vlast, nebo vlast vašich předků, si váží této mnohdy i drobné činnosti, zaměřené na rozvoj národních kultur. Máte nezastupitelné místo v udržování tradičního slovenského a českého folklóru a jazyků našich národů. Tím přispíváte k vzájemnému poznávání slovenské a české kultury v PLR a polské v ČSSR. Jsme hrdi i na skutečnost, že mnozí příslušníci Společnosti se zúčastnili po boku hrdinské Sovětské armády společného boje proti fašismu a za osvobození Poľska a Československa.

Vítězství v tomto boji otevřelo našim národům cestu ke šťastnějšímu zítřku a široké spolupráci našich zemí. Uvědomujeme si, že vaši ušlechtilou práci bylo možno rozvíjet pouze v podmírkách socialistického Poľska. Jsme přesvědčeni o tom, že v budoucnosti vaše Společnost bude i nadále rozvíjet širokou aktivitu, která je vysoko oceňována příslušnými misty v PLR i ČSSR. K této záslužné práci vám přejeme mnoho zdráu a úspěchů.

Na závěr mi dovolte, abych jako výraz ocenění výsledků práce KSČaS předal zlatou medaili ČsMS za zásluhy o rozvoj a spolupráci s ČSSR.

Záber z predsedníctva jubilejnej akadémie v Krempachoch. Zľava súdr. Stanislaw Jermak, predstaviteľ Spoločensko-administratívneho oddelenia ministerstva vnútra, súdr. Eugeniusz Satoł, tajomník VV PZRS v Nowom Sączi, súdr. Czeslaw Dominowski, predstaviteľ Administratívneho oddelenia ÚV PZRS, súdr. Miroslaw Holub, predseda Československého ústavu zahraničného v Prahe (pri prejave), súdr. Jaromír Broviak, radca veľvyslanectva ČSSR v Poľsku, súdr. Adam Chalupec, prvý podpredseda ÚV KSČaS a šéfredaktor Života, kr. Augustin Bryja, člen predsedníctva ÚV KSČaS.

REFERÁT PREDSEDNÍCTVA ÚV KSČaS

Pokracovanie zo str. 3

mi krojmi a hudobnými nástrojmi. Pre všetky svoje súbory Spoločnosť organizuje rôzne prehliadky a súťaže. Najlepšie sú odmenované. Významnou odmenou pre slovenské súbory sú zájazdy na Slovensko, organizované v rámci spolupráce s Oddelením pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej, ako aj v rámci spolupráce poľských okresov. Naše súbory sa zúčastňovali súťaží súborov národností menších vo Varšave či Krakove, ktoré organizovalo ministerstvo kultúry a umenia, kde obsadzovali popredné miesta a získavalí ceny. Vystupovali a vystupujú na rôznych kultúrnych podujatiach regionálneho a celosloštátnego charakteru.

Všetky tieto podujatia — a predsa treba k nim zaradiť aj populárne vetry, ktoré sa stali už tradíciou v kultúrnej činnosti Spoločnosti — prispievali k rastu aktivity členov našich súborov a v značnej miere boli podnetom pre pozdvihovanie ich práce na vysšiu úroveň. Naši výtvarní umelci vystavovali svoje práce vo Varšave, Krakove, Bratislave a inď, na výstavách organizovaných Spolonosťou a za spoluúčasti takých organizácií, ako Zväz polských výtvarných umelcov,

ločnosti pre medzinárodné styky a pamätné medaily Matice slovenskej.

Aj naša organizácia — Kultúrna spoločnosť Čechov a Slovákov v Poľsku bola vyznamenaná zlatou medailou Za zásluhu pre krakovskú zem.

Za velké zásluhy pre vznik a rozvoj našej krajanskej organizácie Spoločnosť uděluje najobetavějším aktivistům svoje vyznamenaní — medailu Za zásluhu. V uplynulom období túto medailu dostalo už niekoľko desiatok krajaniek a krajanov.

Spoločensko-ekonomicke premeny uskutočnené v Poľsku ludovou vládou, ako aj národnostná politika Poľskej zjednotenej robotníckej strany, usporujočovanie štátom kultúrnych potrieb, mali za následok premeny vo vedomí a živote české a slovenskej menšiny. Prehľbuje sa proces integrácie menšiny s celou spoločnosťou, čo sa okrem iného prejavuje v spoločensko-politickej a hospodárskej aktivite krajanov.

Prehľbuje sa proces vlasteneckej uvedomelosti a podporovanie svedomitého prácovníka programu obsiahnutého v uznesení VII. zjazdu strany. Prejavuje sa to v kladnej účasti na vytváraní nových spoločenských vzťahov a v skutočnej angažovanosti pre rozvoj svojho prostredia, obcí, miest a krajanov.

Naša Spoločnosť od svojho vzniku sa stále aktívne podielala na realizácii celonárodného programu Frontu národné jednoty. V Celopolskom výbere Frontu národnnej jednoty a v jeho miestnych zložkách má Spoločnosť svojich zástupcov. Naši krajania sú členmi PZRS a podielajú sa na práciach a podujatiach politických a spo-

ločenských organizácií, ktoré pôsobia v našich strediskách. Sme spoluzakladatelia Zväzu harcerov a krúžkov vidieckych gazdinič na Orave a Spiši. Aktívne sme prispievali k rozvoju činnosti Zväzu vidieckej mládeže v týchto oblastiach.

Naši krajania boli iniciátormi a spoluúčastníkmi výstavby terajšej budovy lycea v Jablonke. Na návrh a za obetavej účasti krajanov boli vybudované kultúrne domy v Dolnej Zubriči a Krempachoch, v ktorom sa dnes koná naša slávnostná akadémia. Vďaka angažovanosti našich krajanov vo Vysokých Lapšoch a za výdatnej pomoci ministerstva vnútra, ako aj miestnych orgánov buduje sa klubovňa miestnej skupiny v tejto obci. Podobne, ako sme pred niekoľkými rokmi vybudovali klubovňu miestnej skupiny KSČaS v Husinci.

Krajania sa svojou spoločenskou angažovanosťou a dobrou prácou na svojich pracoviskách podielali na stavbe mnohých škôl, ako to bolo napríklad v Privarovke na Orave. Zučastňovali sa na stavbe ciest, zdravotníckych stredísk, hasičských remíz, administratívnych budov a na mnohých ďalších prácach. Všade si získali dobré meno ako solídní pracovníci, dobré hospodáriaci rolníci, obyvatelia, ktorí si dobre plnia svoje občianské povinnosti a sú angažovaní v práci a záväzkovom hnutí.

Je to nás najlepší príspevok k upevňaniu jednoty celej spoločnosti v prospech uspokojovania našich potrieb a v ēsstranného spoločensko-hospodárskeho a kultúrneho rozvoja našich oblastí a celej krajiny.

Mrs. Colbyová stála v šere a zrazu zazrela akéhosi chlapa, ako sa vo večnej hmle, stúpajúcej sponad rieky, škriabie na násyp. Ani na chvíľu nemohla mať pochybnosti o jeho úmysloch, i pohla sa takmer inštinktívne, hnaná jedinou myšlienkom: zachrániť mu život.

Naznámym začul jej kroky a strhol sa. Cez pery sa mu predral vzduch a zrazu zaváhal. Schytala ho za kabát ešte prv, než nazbieral dosť odvahy hodit sa do ľadovej vody.

— Nie! — zavolala. — To nesmiete! Chvílu ako keby sa bol pokúšal vymknúť sa jej z rúk, no potom vŕavo zíšiel z násypu. Obrátil sa, ale hmla bola prihustá a z jeho tváre bolo vidieť iba čosí ako bielu škvru. Až v matnom svetle najbližej pouličnej lampy videla, že neznámym bol ešte celkom mladý. Spýtala sa ho, prečo chce odvrhnúť roky, za ktoré by iní neviem čo zaplatili.

Prvé slová, ktoré vyslovil, nijako nezapadali do situácie, vyzneli takmer komicky.

— A, milostivá?!

V tej chvíli dostala mrs. Colbyová nápad. Nie nadarmo sa ten večer, a tak neskoro, vybrať k rieke a napínať unavenú mysel, hľadajúc nejaké riešenie. Naostatok, aspoň sa jej zdalo, prefala gordický uzol: zavraždi svojho manžela doma, priamo v dome. Nebudú s tým žiadne väčšie problémy a tajný kryt, ktorý si dali urobiť pod pivnicou pre prípad atómovej vojny, posúži za hrob priam ideálny. Isteže, keď zmizne spomedzi štyroch stien svojho domu nejaký človek — a to bôz taký bohatý, známy, ba až povestný predstaviteľ mužského pohlavia, ako je jej manžel — podozrievanie nevyhnutne padne predovšetkým na jeho ženu. Tým viac, že motiv na vraždu by tu bol, a nie hocaký. A potom: i keď vchod do protiatómového krytu ostal pred zvedavými susedmi utajený, polícia by mala dosť času na pátranie a iste by kryt našla.

Ale teraz sa jej nukalo ovela lepšie riešenie.

Celkom neočakávané má pred sebou mladíka, ktorý nemá čo stratiť, keď jej pomôže. Celkom určite je to slaboch, s ktorým len treba hovoriť dôrazne a ostro. A medzi nimi nebolo predtým nič, čo by jej mohli dokázat.

— Podme na lavičku! — prikázala mu. — Nie na túto, na tamtú v tme. Nemusíme sa navzájom vidieť.

— Ale... — zaváhal.

— Len podte, nesmieme strácať čas. Váhavo ju sledoval v mliečnej hale. Jej chudé ruky ho strčili na lavičku. Sedeli si tak blízko, že vďačoval jemné a celkom iste drahú voňavku, ktorá z nej sála. Bojazlivosť sa jej pozrel do tváre, ale pouličná lampa bola pomerne daleko a hmla hustá, nepreniknutelná.

— Povedzte mi... iba jedno ma zaujíma, — začala. — Boli príčinou peniaze?

Citila, ako sa zarazil.

— Nazdávate sa, že sú aj nejaké iné príčiny?

— Pravdaže sú, — odpovedala. — Napríklad choroba, nešťastná láska. Pravda, v takom prípade...

— No?

— V takom prípade by som vás nemohla potrebovať.

— Aha! — poznamenal trpko, uvedomujúc si: teda v takom prípade by mohol späť do rieky.

— Pozrite, — ozvala sa po chvíli. — Nejaké peniaze mám. Sice nie veľa... — dodala, uvedomujúc si, že by azda nebolo správne, keby sa mu už teraz priznala, že zdedí zopár miliónov, až jej manžel zomrie; časom sa o tom beztak dozvie, aj o jej mene, keď o tom budú písat noviny. Ale ak ho odhadla správne, prijme, čo mu teraz ponúkne, potom zmizne a zapadne do neznáma... Isteže, určitého rizika sa dopúšta, no nedzalo sa jej, že by bol schopný vydierať. Koniekonečko: keby neskôr začal o veci hovoriť, riskoval by a ohrozil predovšetkým sám seba. — Tak teda: keby ste si chceli zarobiť...

— Ako?

— Tak, že zabijete istého človeka. Počula, ako ostro vdýchol. Potom chvíľu mlčal. Naostatok zamrmial:

— Teda tak sa veci majú... To som si mohol myslieť... — aj v hale mohla vidieť, ako ironicky vycieral zuby. — Moj život za jeho život, však...? Zaujímalo by ma, či si ten pánsky smrt zasluhuje alebo...

— Vás to nemá čo zaujímať. Vás by napríklad mohlo zaujímať niečo iné: zasluhujete si vobec, aby ste ostali nažive? Máte na to dosť odvahy?... Napokon etickú stránku veci nechajte radšej na mňa. Ale ak máte náhodou také jemné a citlivé svedomie, môžem vás upokojiť. Rýchla smrt je až príliš

Vražda na objednávku

milosrdný osud pre — pre dotyčného. Ale vravte: kolko peňazí potrebujete, aby ste nemuseli skočiť do rieky?

— Ale... to ma pošlú do plynovej komory, — protestoval.

A ešte prv než mohla niečo poznámená, dodala:

— Hlúpa námietka z úst kandidáta samovrázdy, však?

— To teda hej. Ale keď dodržíte moje rady, nehrozi vám žiadne nebezpečenstvo. Počúvajte... — jej hlas stíchol až do šepotu. — Zavraždte človeka, ktorý je vám úplne neznámý, a keďže nemáte naozaj žiadny motiv zavraždiť ho, nik vás nebude podozrievať... Dotyčný bude o dva dni v Chicagu. Liefadlom sa to polahky dosťanete aj vy. Viem celkom presne, kde sa bude dotyčný zdržiavať v určitom čase — v malom, intimnom klube v severnej časti mesta. Z klubu odíde zadným vchodom. A sám!... V Chicagu podchvíľou zrážajú ľudí a obrajú ich. Tak mu potom vyprázdnite vrecká. Bude mať u seba prinajmenej tiež dolárov, môžete si ich nechať. Verte, v tom prostredí sa vraždi najmä pre tento motív.

— Nerozumiem tomu ani zamak, — namietal. — Ako to: intimny klub v Chicagu — ako to, že bude odchádzať zadným vchodom? Je mi to viac ako čudne...

— Môj... no... dotyčný muž má isté... ako by som povedala... má isté slabosti, ktorým môže holdovať iba na určitých intimnych miestach. A klub, ktorý som vám spomenula, patrí k jeho najobľúbenejším... Zdá sa mi, že ste ešte trochu naivný, tak by som vám podrobnosti beztek märne uvádzala... Spolahnite sa pokojne na to, čo som vám povedala... Ak zavraždite muža, ktorý vyjde z klubu zadným vchodom, urobite pre tento svet dobrý skutok. Tak, a o tom dosť.

— Keď potom polícia, — pokračovala, — zadrží a bude obrácať zapár bezvýznamných figúr, vy si pekne odíde čo najďalej — pekne vyobliekaný, s peniazmi vo vrecku. Odletíte povedzme do San Francisca. A ostatné peniaze vám pošlem... A okrem toho: ved' nemáte čo stratíť! Keď si dáte pozor a najmä keď sa budete pridržiavať mojich prikazov, nemôžete sa vám naozaj nič stať. Pravdepodobnosť neúspechu je jedna k miliónu. A keby sa táto pravdepodobnosť predsa len splnila — za ten týždeň táto rieka asi nevyschnie...

— Vy ste ale chladnokrvná zákazníčka! — zašomral nie bez podráždenia.

— Ak ste to myslí ako poklonu, vďaka. Ak nie, ani tak ma to neurazilo. Na každý prípad som zákazníčka, ktorá môže dobre zaplatiť — a na tom by vám predsa malo záležať!

— Kolko? — zaujímal sa.

— Kolko potrebujete?

— Potrebujem päťtisíc dolárov, lebo...

— Lebo čo? Pravdepodobne hanba, súd, väzenie, však? Dopustili ste sa nejakého podvodu? Nie, nemusíte mi to povedať. Nie je to dôležité. Ani to nechcem vedieť, kto ste a odkiaľ ste... Päťtisíc?... Tak čuje: ako doplnok k tomu, čo nájdete v jeho vrecku, zaplatí vám ešte desaťtisíc. Chceme vás po každej stránke uspokojať. Nechcela by som, aby ste sa neskôr pokúšali vymámiť odo mňa ešte viac. Napokon, ak mám byť úprimná, nepôsobíte na mňa dojmom vydierača... Jedno si však zapamätajte: keby ste ma prezradili, tak skončime v plynovej komore obidvaja!... Desaťtisíc dolárov je, nazdávam sa, celkom slušná odmena. Ved' celý plán som vypracovala sama. A teraz dávajte pozor, — pokračovala.

— Zajtra sa tu stretneme opäť, o tomto čase. Nemusíte vidieť moju tvár a ja nie som zavedavá na vašu. Po istom čase sa sice dozviete, kto som, ale nikdy nebudeť môcť odprisať, s kým ste tu vlastne hovorili... Zajtra vám pásť dolárov, aby ste si mohli kúpiť letenky a niečo na seba. Zajtra vám poviem i to, ako môžete dostať zvyšok... Dohodneme sa na nejakom mene a ja vám potom poslejem peniaze na toto meno do San Francisca. Poštou. Dáte si vytlačiť navštívenky, napíšete si vopred nejaké listy na toto meno, aby ste sa mohli preukázať týmto menom, keby to bolo potrebné. No — aká je vaša odpoveď?

Na chvíľu zavrádlo ticho. V nočnej tme bolo počuť ešte aj žblinkot vody, narážajúcej o piliere mosta.

— Súhlasím, — povedal naostatok.

— Podujmeme sa na to. Napokon — každý sa musí staráť o seba.

— Presne tak... Teda: sme dohovorení. Zajtra opäť tu. Teraz ostanete pekne na lavičke, nesmiete ma sledovať. Dám si na to pozor...

Vstala a nechala ho na lavičke — matnú postavu, postupne miznúcu v hmle.

Keď tej noci ležala v posteli, mrs. Colbyová si to všetko ešte raz v duchu premietla. Do najmenších podrobností. Bolo to sice riskantné, ale nie veľmi. Ak prijme od nej záväzok a potom s ním proste zmizne, jej finančná strata nebude taká veľká. Ale ak ho správne odhadla, tak tomuto mladíkovi až prveľmi záleží aj na zvyšných 9500 dolároch. A keď si ich zaslúžil, aj ich dostane. Keby totiž nedodržala slovo, mohla by všetko skaziť. Keby ju však potom prezradil on, tak... Ako výkonný vrah by určite dosťal trest smrti. Kým ona... Keby aj uviedol pred porotou ich stretnutie, všetky sprivedné znaky — stretnutia v hmle, ich podivné zoznámenie — nie, toto by asi nijakú porotu nepresvedčilo.

Peniaze mu pošle v menších bankovkách, aby polícia nemohla vypátráť ich pôvod. V trezore v stene má doma vždy dosť hotovosti... Ostáva teda len už vybrať vhodné krytie meno. Hm, aké meno by sa tak hodilo vrahovi...? Spomenula si na Stefensonovu poviedku v školskej antológii povinného čítania. Akože sa len volal ten vrah — ten, čo mal stále fažkosti so žalúdkom a — jeho meno znelo tak cudzo, tak... Markstein? Nie — Markheim! Na krstné meno si už nevedela spomenúť. Povedzme teda: J.R. Markheim, San Francisco, poste restante...

A jej manžel zomrie... Zasluhuje si smrť. Nijaká slušná žena by ani na príkaz jeho veľkým peniazom nebola s ním tak dlho vyrvala. A že už nebola celkom slušná žena, aj to je iba jeho vina — no jej aféry boli aspoň spontánne, s mladými, príťažlivými pánnami, ktorých si vybrať. Toto teda ani len porovnať nemožno s jeho výstrelkami v Chicagu a inde! A rozvod nebol možný — nemohla predsa predstúpiť pred súdom s čistým svedomím. Ak teda chcela definitívne získať dr. Caldera, ostalo jej jediné východisko: manželova smrť. Dr. Calder si predsa len nemohol dovoliť, aby sa z ich pomeru stala nejaká aféra, v ktorej by jeho meno spominiali v súvislosti s vydavou ženou.

Spomenula si na jeho výraznú tvár, na ktorej každá črta hovorila o sile a ovládaní.

Zaspala s úsmievom uspokojenia na perách.

... Zavraždil neznámym mladík — kandidát samovrázdy — manžela mrs. Colbyovej! Zarobil na tejo vražde na objednávku slúbených 16 000 dolárov?

Zavraždenie Sanforda Colbyho, povestného playboya, v pochybej chicagskej uličke vyvolovalo všeobecnú pozornosť. Rôzne násilnosti v tejto štvrti Chicaga bývali sice na dennom programku, ale povesť Sandforda Colbyho bola takého druhu, že noviny sa dlhé dni rozpísovali o jeho prípade.

Policia zatkla niekoľko menších kriminálnnikov a vypočúvala ich. Proti jednému z nich podali napokon obžalobu, lebo, zdalo sa, to bol najjednoduchší spôsob, ako uzavrieť spisy ceľého prípadu. Ale tvrdohlaví členovia poroty tak silne opvrhovali zavraždeným Colbym, že jednoducho obžalovaný neznámy bol do vinného.

Potom tlači v verejnosť razom stráili záujem na „prípade Colby“ a obrátili svoju pozornosť na dva iné, čerstvejšie prípady, v ktorých boli až dve mŕtvy, okrem toho sex a najmä celá kopa známych mien.

Približne v tom istom čase, čo meno Sandforda Colbyho zmizlo z titulkov novín, dostala jeho vdova neocakávanú návštěvu.

Ktosi u nej zacengal, a keď otvorila, zazrela vo dvoráku ošúchaného mladíka s tvárou dravca, s klobúkom v ruke.

— Želáte si? — spýtala sa, cítiac, ako sa jej rozbúšilo srdečko.

— Prosím o prepáčenie, milostivá... — jeho hlas znel akoby posmešne. Nie, tento hlas nepoznala, nikdy predtým ho ešte nepočula.

Mladík na ňu vyzývalo pozrel a poznámenal:

— Myslel som si, že ma poznáte... — Vás?! — spýtala sa sice ostro, ale

už ju chytala nepríjemná predtucha. Že by to bol naozaj on? Vtedy sice jeho tvár nevidela, ale ak sa dobre pámatá, jeho hlas bol vtedy na lavičke iný.

— Volám sa Markheim, milostivá — povedal nie bez ironie v hlase.

Nie, hovorila si v duchu, toto je niečo iné. Mladík vtedy na lavičke bol slaboch. Tento tu je tvrdý a zlomyseľný.

— Nieviem, o čom hovoríte, — odpovedala.

— Ale, milostivá pani — pani Colbyová! Alebo mal by som radšej povedať: vdova Colbyová? Musíte sa predsa pamätať: lavička, tam pri moske, hmlistá noc. Povedali ste mi... a doslovne presne jej zaopakoval vela podrobnosť z obidvoch nočných stretov. — No a potom ste mi poukázali paníe do San Francisca.

— Čo vlastne chcete? — vybucala.

— Hm, — premeral si ju chladne, — nepozvete ma dalej? Tu vonku sa mi hovorí zle...

Váhavo otvorila dvere natoliko, aby mohla vojsť. Prešuchol sa okolo nej, a keď mu posunkom ponúkla miesto na pohovke, sadol si. Jeho drobné tmavé oči sa lačne sklizli po jej postave, takže si mimovolne pritiahl župan.

— Tak teda, aby bolo jasné, — začala rozhodne, s nádyhom hnev. — Nepoznám vás. Nemám zdania, o čom hovoríte. Pustila som vás dnu, lebo mi vás

zor na využitie protiatómového krytu, no a ona teraz zase svoj. Pre jej manžela to bola otázka vojny, pre ňu teraz otázka vraždy. Dnes predsa takéto kryty už nik neberie väčne ako kedysi: množstvo atómových megaton boloprivysoké, než aby takýto kryt mohol poskytnúť ochranu.

A preto mrs. Colbyová jednoducho pritiaha bezvládne telo k okraju vchodu do krytu, potom doňo kopla, a mŕtvola spadla do temnej prieplavy. Potom znova stlačila gombík na stene a vchod do krytu sa opäť privrel. A potom stačilo už len posunúť koberec na pôvodné miesto.

Isteže, nejaké upratovanie ešte ostalo, ale to nebolo už nič, hlavná vec, že odstránila mŕtvolu. O krátku hodinku už nič na svete nenasvedčovalo, že sa v dome stalo niečo nezvyčajné. A vypytovať sa beztak nik nebude. A keby aj niekto bol videl jej návštěvníka, stačí, keď povie, že to bol nejaký tulák, čo žobral či pýtal podporu a potom opäť tašiel. Ale sotva bude niekomu chýbať.

Ale i tak ju strach opantával plne tri dni a znova si opakovala, čo povie, keď...

Potom napätie pominulo. Ak si aj niekto všimol zmiznutie neznámeho mladika, nik na svete to nedával do spojnosti s ňou.

Lenže na štvrtý deň sa prihlásil ďalší návštěvník! Keď otvorila dvere, ale iba trochu, aby mohla vidieť, zazrela na chodbe mladika, ktorý na ňu upíeral rovnako neprijemný, vševediaci pohľad ako... Inač sa na predchádzajúceho návštěv-

vetou, presne ako odzneli a... mrs. Colbyová by bola najradšej zvrieskla.

— Ja som jediný Markheim, — opakoval návštěvník. — Dúfam, že ste tomu druhému, tomu podvodníkovi, nedali žiadne peniaze! Ja totiž groše súrne potrebujem. To čo ste mi poslali, no, to sa už všetko rozkotúľalo.

— Aha, — odpovedala zamyslene.

Prichodilo je to všetko ako nejaký čudný, neuveriteľný sen.

Najlepšie by bolo hádam zatelefonovať policii, a bolo by už raz po všetkom...

Ako je to len možné, že sa dvaja mladíci dozvedeli také veľké podrobosti, o ktorých mohol vedieť iba ten tretí, ten pravý — iba páchateľ? Zrazu si spomenula na starogrécku bohyňu Nemezis, neúprosnú bohyňu pomsty. Keby bola poverčivá, tak by aj prijaťa takéto vysvetlenie.

Pozorne si prezerala návštěvníkovu tvár. Mladík sa priam kochal v jej neistote. Bude ju chcieť vyžmýkať ako citrón.

Dve vraždy — a ešte sa to neskončilo!

Zrazu dostala opäť odvahu. Tento hnušák si očividne namýšla, že ju má v rukách, ale to sa teda myšľa! Na popravisko možno skončiť iba raz. Poznačená už bola, prečo by teda nemohla pokračovať? Možno prvý Markheim, ten pravý, informoval týchto dvoch, dopodrobna ich inštruuval a poslal za ňou. Ale skôr či neskôr sa bude musieť odjavíť aj on sám, keď už nie pre iné, tak aspoň preto, aby sa dozvedel, čo sa stalo s jeho pomocníkmi.

A potom ktosi cengal...

Dr. Calder bol stelesnená presnosť, iste by nepríšiel o štyridsať minút skôr, ako sa ohlásil! Zrazu zaváhalo, či má otvoriť. Schytí ju neznámy, podivný strach. Ale cenganie neprestávalo a už jej z toho všetkého hučalo v hlave.

— Idem! — zvolala napokon.

Prestaňte cengať, už idem!

Vo dverách stál mladík, ale opäť nejaký cudzí. Vedela, čo povie, vedela to už predtým, než otvoril ústa!

— Volám sa Markheim, — vyhľásil jej mladík s podivne vzdorným hlasom.

...Čo sa stalo s týmto v poradí už tretím Markheimom? A kde bol a čo robil skutočný Markheim, neznámy mladík, ktorý vykonal vraždu na obdenávku?

— Volám sa Markheim, — vyhľásil jej mladík s podivne vzdorným hlasom.

— Čo chcete? — zašepkala.

— To by ste predsa mali vedieť, — odpovedal.

Tak predsa existuje trestajúca spravodlivosť pomyslela si.

— Pôjdem na policiu a všetko rozpoznam. Veď iba o toto vám ide, či nie? — povedala.

Na kostnej, drsnej tvári mladíka sa objavil výraz prekvapenia:

— Čo ste plém-plém? — zhikol a nepokojne sa ozrel. — Čo to tárate? Pusťte ma ďalej!

Mimovoľne mu otvorila dvere. Všiel a rýchle sa ozrel po miestnosti.

— Ste tu sama?

— Áno.

— Ako vám len mohlo prísť na um

nika v ničom neponášal. Bol nízky, tučný a mal nepeknú pleť. K tomu ešte hovoril dresným, nosným hlasom, a ten sa vôbec neponášal na hlas mladíka z lavice.

— Volám sa Markheim, — vyhľásil s neistým úsmievom. — Hovorí vám to niečo, milostivá?

— Podte ďalej, — odpovedala s náručným úsmievom a uvoľnila bezpečnostnú retiazku na dverách.

Bola natolko ohúrená, že v tej chvíli nevedela rozmýšľať, iba sa prizerala, ako návštěvník vošiel do izby a sadol si na tú istú pohovku.

Niečo tu nehralo... Nebolo predsa možné, aby... niekto vypočul ich rozhovory na tmavej lavičke. Podľa toho teda mladík — ten prvý a pravý nemusal. Ale ako to? Ved sa tým sám vydával do nebezpečenstva smrť?

— Kolko Markheimov je vás vlastne dokopy? — zaujímalas sa, nútiač sa hovoriť pokoje, tak trochu až opovrživo.

— Markheim som iba ja, milostivá... Ale prečo sa sputujete? — V očiach mu iskrila zlomyselnosť a v tej chvíli vedela: luže.

— Pred niekoľkými dňami ma navštívil iný mladík. A tiež sa predstavil tým istým menom.

— Tak to bol zrejme nejaký podvodník, — odpovedal mladík a zrazu spozornel. — Povedal vám aj to, že... — a mladý návštěvník nieleno zopakoval veľa podrobností z jej rozhovorov na tmavej lavičke, ale väčšinu viet zarecitoval priam v doslovnom znení.

Nie, chlap, ktorého vtedy zachránila pred samovraždou, nemohol nikoho informovať tak presne a autenticky. Iná vec bola porozprávať niekomu napínavú historku — už aj to by bolo od pravého mladíka z lavice nerozumné — ale iná vec bola vtľet niekomu, a ani nie jednému, do hlavy vetu za

Ked je teda prichodí padnúť, v poriadku, padne, ale nie nečinne. Po celý svoj život musela bojovať — zo zboru baletiek k sólistke, musela bojovať o priazeň a o manželskú postel multimilionára, ktorého získala naozaj len o vlások pred tou štětkou Carolou Marlowovou. Nikdy nemala zlútovanie so žiadnym protivníkom, ale tak isto nikdy nažobrala o milosť.

V jej zelenkastých očiach sa objavil nový pohľad.

— Nože namiešajte nejaký nápoj, — povedala. — Potom si o veci pohovoríme. Som si istá, že je tu niekde nejaký omyl.

— S tým nápojom je to dobrý nápad, — súhlasil — Nielenže skvele vyzeraťe, madam, ale máte aj šív. Na môj veru, mohol by som sa aj buchnúť do vás... A keby, keby ste boli kume privetivá... no, mohli by ste si aj nejaký groše usporiť.

Zašiel k baru a vzal dva pohárik.

Bolo to, ako keby sa opakoval ten ľaživý sen. Znovu schytala kutáč, no ani nevyčkala, kým sa k nej obráti. Hoci takto to bolo vlastne ešte ľaživé: prikradla sa k nemu odzadu a ušetrila mu úder do temena naozaj z plných sil. Zrútil sa a odpadol tak, že ani nezjokošol. A takmer ani nekrvácal, akoby jeho husté vlasys zachytili všetku krv.

Onedlho ležali v protileteckom kryte už dve mŕtvoly.

Mrs. Colbyová to potom už v dome nevydržala. Odcestovala na dva týždne do Las Vegas. Keď sa vrátila, čakalo ju milé prekvapenie: list od dr. Caldera. V stredu popoludní ju príde navštíviť.

— V stredu! To predsa bolo dnes! Aké šťastie, že sa včas vrátila. Má ešte dve hodiny času a bude ich musieť poriadne využiť. Najprv sa okúpe a potom si obleče svoje najchutnejšie koktailevé šaty.

A potom ktosi cengal...

Dr. Calder bol stelesnená presnosť, iste by nepríšiel o štyridsať minút skôr, ako sa ohlásil! Zrazu zaváhalo, či má otvoriť. Schytí ju neznámy, podivný strach. Ale cenganie neprestávalo a už jej z toho všetkého hučalo v hlave.

— Idem! — zvolala napokon.

Prestaňte cengať, už idem!

Vo dverách stál mladík, ale opäť nejaký cudzí. Vedela, čo povie, vedela to už predtým, než otvoril ústa!

— Volám sa Markheim, — vyhľásil jej mladík s podivne vzdorným hlasom.

...Čo sa stalo s týmto v poradí už tretím Markheimom? A kde bol a čo robil skutočný Markheim, neznámy mladík, ktorý vykonal vraždu na obdenávku?

— Volám sa Markheim, — vyhľásil jej mladík s podivne vzdorným hlasom.

— Čo chcete? — zašepkala.

— To by ste predsa mali vedieť, — odpovedal.

Tak predsa existuje trestajúca spravodlivosť pomyslela si.

— Pôjdem na policiu a všetko rozpoznam. Veď iba o toto vám ide, či nie? — povedala.

Na kostnej, drsnej tvári mladíka sa objavil výraz prekvapenia:

— Čo ste plém-plém? — zhikol a nepokojne sa ozrel. — Čo to tárate? Pusťte ma ďalej!

Mimovoľne mu otvorila dvere. Všiel a rýchle sa ozrel po miestnosti.

— Ste tu sama?

— Áno.

— Ako vám len mohlo prísť na um

Mrs. Colbyová si zhlobka vydýchla. Toto bola teda v skutočnosti pomstica sa Nemezis! Žiadna hohyná pomstica, nič nadprirodzeného, iba hrstka mladistvých gangstrov s mikrofónovou páskou. Pravda, i takto môžu byť bezpeční.

Naoko priateľsky navrhla:

— Viele čo, najprv si niečo vypijeme a potom si o tom všetkom pohovoríme.

— O.k., — odpovedal a pristúpil k domácomu baru. Ale vykročil k nemu bokom, opatrne, ani na chvíľu ju nespúšťal z očí. Bol v strehu aj pri miešaní koktaile.

S ním to teda mrs. Colbyová nebude mať také jednoduché.

— Kolko chcete? — zaujímalas sa, upíjajúc si.

— Desačisic — na dolár tolko ako ten prvý.

— V poriadku, — odpovedala. — Ale žiadny šek. Dám vám to v hotovosti, v poriadku?

— Platí, — odpovedal a v očiach sa mu zaíska.

— Ale to musíme dolu do pivnice.

— Do pivnice?

— Áno, trezor je pod podlahou pivnice.

— V poriadku, tak teda do pivnice, ale pojďte pekne predo mnou, jasné? A žiadne triky!

Zišla s ním do pivnice, odtiahla koberec, potom stlačila gombík na stene. Sledoval jej počinanie s vyjavenými očami. Potom sa otvorili padacie dvere. Vzduch bol dusný, ale vlastný kryt bol na štasticie hlboký a chladný. Uklázala na schodisko do krytu, no mladík pokrútil hlavu:

— Nie... najprv vy...

Mrs. Colbyová vedela, čo je tam dolu, musela teda napnúť všetky sily, aby sa ovládla, no nebolo iného východiska. A tak zostupovala po schodach do krytu. Dúfala, že v tme, ktorá zahalovala kryt, návštěvník nezbádá mŕtvoly.

— Je tu voláky komický smrad, necítíte? — komentoval. — Nie je tu žiadne svetlo?

— Hned to bude, — odpovedala, nevšimajúc si jeho prvú poznamku.

Nahmatala rukou vypínač. Cítila, ako jej za chrbotom dýcha. Keď rozsvietila, radšej odvrátila pohľad, zato z mladíka vyrazil výkrik zdesenia:

— Kristepane! Veď je to Ziggy! A tam Pancho! Pozrel na ňu so zdesenými očami:

— Obidvoch ste odkráglovali... Tak mi teda nezdupkali s peniazmi, zabili ste ich!

— Nemôžem predsa celý svet napchávať dolármami, — odpovedala chladno.

— Co chcete, týmto iba vzrástol vás podiel.

— Nie! Vzdávam sa, nechcem mať s tým nič!!

Pohľad na mŕtvoly ho očividne šokoval. Nielenže ho schytala nevýslovňa hrôza a strach, ale akiste aj obavy, že ho obvinia ako spolupáchatela.

— Pusťte ma! Chcem von!

Zastala mu cestu.

— Nebude blázon. Obidvaja sú pred mŕtvymi. Môžete z tohto domu odísť ako boháč... Tým, že ma vyzradíte,

Záber z krempašských jubilejných osláv. Dolu — krajania a hostia so záujmom sledujú pekný kultúrny program, pripravený súborom MS KSČaS. Hore — členovia súborov KSČaS pred kultúrnym domom v Krempachoch v očakávaní na zahájanie slávnosti 30. výročia našej Spoločnosti.

PREDSEDNÍCTVO JUBILEJNÝCH OSLÁV 30. VÝROČIA KSČaS

Do predsedníctva jubilejných osláv 30. výročia KSČaS v Krempachoch boli pozvaní: predstavitelia ústredných stranických a administratívnych orgánov — súdr. CZESLAW DOMINOWSKI, predstaviteľ Administratívneho oddelenia Ústredného výboru PZRS a súdr. STANISLAW JERMAK, predstaviteľ Spoločensko-administratívneho odboru ministerstva vnútra; predstavitelia vojvodských stranických a administratívnych orgánov — súdr. EUGENIUSZ SATOLA, tajomník Vojvodského výboru PZRS v Nowom Sączi, súdr. JERZY KLICA, kandidát Krakovského výboru PZRS a vedúci Administratívneho oddelenia KV PZRS, súdr. STANISLAW KUTA, zástupca vedúceho Administratívneho oddelenia VV PZRS v Nowom Sączi, súdr. JÓZEF NIEMIEC, vedúci Oddelenia pre vnútorné záležitosti Vojvodského úradu v Nowom Sączi, súdr. TADEUSZ JAGLARZ, vedúci Oddelenia pre vnútorné záležitosti Mestského úradu v Krakove; predstavitelia československých inštitúcií a velvyslanectva ČSSR v Poľsku — súdr. MIROSLAV HOLUB, predseda Československého ústavu zahraničného v Prahe, súdr. JAROMÍR BROVIÁK, radeča velvyslanectva ČSSR v Poľsku, súdr. JOZEF LÁSKA, tajomník velvyslanectva ČSSR v Poľsku, súdr. ANNA IŠTVANCIHOVÁ, vedúca Oddelenia pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej; predstavitelia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku — kr. JÁN MOLITORIS, predseda ÚV KSČaS, kr. ADAM CHALUPEC, prvý podpredseda ÚV KSČaS a šéfredaktor Života, kr. JÁN NOVÁK, podpredseda ÚV KSČaS a predseda KOV KSČaS v Zelove, kr. AUGUSTÍN ANDRAŠÁK, tajomník ÚV KSČaS, kr. AUGUSTÍN BRYNA, člen predsedníctva ÚV KSČaS, kr. JÁN KOVALÍK, člen ÚV KSČaS a predseda KOV KSČaS na Orave, kr. FRANTIŠEK KURNAT, člen predsedníctva ÚV KSČaS a predseda KOV KSČaS na Spiši.

jubilejné oslavy

Nedela 27. októbra 1977 bola pre našu Spoločnosť mimoriadnym dňom. Tento deň sa totiž v Obecnom kultúrnom dome v Krempachoch konala slávnostná akadémia, ktorou vyvrcholili tohoročné oslavky 30. výročia uspejšej pôsobnosti Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

Dejisko osláv — Krempachy sa stárostlivo pripravilo k tomuto významnému celokrajanskému podujatiu. Obec sa odiala do slávnostného rúcha. Zasvital krásny slnečný deň. Už od skorého rána vidno na hlavnej, pekné vystrojenej ulici v celej obci početné skupinky sviatočne vyobliekaných Krempašanov, plných očakávania na bližiacu sa slávnosť. V tento deň všetky cesty viedli do Krempach. Nadhľad pred otvorením akadémie sa sem začali schádzať krajania z celého okolia: pešo cez polia a kopce, vozmo, autobusmi, autami i inými dopravnými prostriedkami.

Presne o 12. hod. sa pred kultúrnym domom v Krempachoch zastavuje kolóna áut: prišli najvzácnejší hostia osláv — zástupcovia ústredných a vojvodských stranických a administratívnych orgánov, velvyslanectva ČSSR v Poľsku a československých inštitúcií — ČÚZ a OZS MS, s ktorými naša Spoločnosť už roky úspešne spolupracuje. Krempašská dychovka v pekných hasičských rovnosatách hrá rezký pochod. Hostia prechádzajú cez vyzdobený bránu s nápisom Vitajte u nás a cez hustý špalier pozdravujúcich krajanov a ochotníkov v pestrofarebných krojoch do divadelnej sály miestneho kultúrneho domu.

Velká, slávnostne vyzdobená sála je doslovne preplnená. Desiatky krajanov a mládeže, ktorým sa neušlo miesto, obsadili dvere a obloky, aby — hoc aj nepohodlne — mohli aj oni sledovať toto jubilejné podujatie. Centrálnu časť výzdoby tvorí veľký nápis: 30 rokov KSČaS v Poľsku; pred ním heslo Spoločne žijeme — spoločne budujeme. Vidime aj ďalej: Program strany našim programom, Slávime 60. výročie VOSR, Spoločne realizujeme program FNJ, Život s krajanmi — krajania so Životom. Na ste-

nach početné fotografie zo života a pôsobnosti KSČaS.

Znie internacionálka, ktorú hrá krempašská dychovka. Slávnosť zahajuje kr. Mečislav Kimmer zo Zelova, predsedu Hlavnej revíznej komisie KSČaS. Srdečne vita zhromaždených krajanov a vzácných hostí, ktorí svojou prítomnosťou počili jubileum našej krajskej organizácie. Vrelijm, dlhotrvajúcim potleskom vítajú zhromaždení predstaviteľov ústredných i vojvodských stranických a štátnych orgánov, velvyslanectva ČSSR v Poľsku, československých inštitúcií z Prahy a Bratislav, tajomníkov gminných výborov PZRS a náčelníkov gminných úradov, redaktorov domácej tlače a Československého sveta i časopisu Slovensko (mena oficiálnych hostí — členov predsedníctva krempaškej jubilejnej akadémie uvádzame hore).

Krajan Kimmer pozýva do predsedníctva akadémie hostí a zástupcov KSČaS. Zhromaždení minutou ticha vzdávajú poetu zaslúženým krajanom, ktorí nás za tých 30 rokov navždy opustili. Teraz sa ujíma slova predsedu ÚV KSČaS kr. Ján Molitoris, ktorý číta referát predsedníctva Ústredného výboru Spoločnosti. Referát, ktorý zhromaždení počúvajú s napäťou pozornosťou, hodnotí úspešne tridsaťročné obdobie pôsobnosti KSČaS, vysoko vyzdvihuje obetavosť a nezistnú spoločenskú prácu aktivistov a krajanov pre rozvoj Spoločnosti a poukazuje na perspektívky a úlohy do budúnosti.

Nasledujú prejavy hostí. Tajomník Vojvodského výboru PZRS v Nowom Sączi súdr. Eugeniusz Satola, ktorý prehovoril v mene ústredných a vojvodských stranických a administratívnych orgánov, vysoko hodnotí kultúrno-spoločenskú a osvetovú pôsobnosť Spoločnosti. S uznaním hovorí o jej záslužnej práci v stvárňovaní medzinárodných vzťahov, v rozvíjani národných kultúr českej a slovenskej, ochotníckeho folklórneho hnutia a o obetavosti i angažovanosti členov KSČaS na každom úseku svojej práce pre rozvoj svojho prostredia a svojej oblasti.

S veľkou spokojnosťou a vrelijm potleskom prijímajú zhromaždení takéto vysoké hodnotenie krajskej práce stranickymi a štátными orgánmi.

V mene Československého ústavu zahraničného, Oddelenia pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej a zastupiteľských úradov ČSSR vo Varšave a Katowiciach pozdravil zhromaždených súdr. Miroslav Holub, predseda ČÚZ. Vyjadril uznanie rozsiahlej a obetavej práci Spoločnosti, jej funkcionárov a všetkých členov, ktorá významne prispieva k prehľbovaniu priateľstva a spolupráce medzi bratskými národmi PLR a ČSSR.

Nadišla mimoriadne slávnostná chvíľa na krempaškej akadémii — odovzdanie vyznamenaní najzaslúžilejším krajanom a aktivistom Spoločnosti. Státne vyznamenania odovzdáva tajomník VV PZRS v Nowom Sączi súdr. Eugeniusz Satola. Za veľké zásluhy v kultúrnej a spoločenskej práci desať aktivistov dostáva odznaky Zaslúžilých činitelov kultúry, šestnásť krajanov odznaky Zaslúžilých činitelov FNJ, traja odznaky Za zásluhy pre Piotrzké vojvodstvo. Šesť súborov KSČaS obdržia diplomy Oddelení kultúry Vojvodských úradov v Nowom Sączi a Piotrzkove Trybunalskom. Zároveň pri príležitosti 30. výročia Spoločnosti predsedníctvo ÚV KSČaS udelilo 40 najzaslúžilejším aktivistom našej krajskej organizácie medailu KSČaS Za zásluhy a 51 aktivistom Pochvalné uznania.

Aj naša Spoločnosť bola vyznamenaná: — zlatou medailou Československej spoločnosti pre medzinárodné styky, ktorú odovzal predseda ČÚZ súdr. Miroslav Holub, a pamiatkovou medailou Matice slovenskej, ktorú odovzdala vedúca OZS MS súdr. Anna Ištvancinová.

V mene vyznamenaných prehovoril krajan Augustín Bryja, jeden zo zakladateľov našej Spoločnosti. S veľkým vzrušením dákoval za odbrané vyznamenania, ktoré — ako zdoraznil — ich zavádzajú k ešte lepšej práci tak v prospech svojho prostredia, obce i celej krajinu, ako aj pre ďalší rozvoj našej krajskej organizácie.

Na záver krempaškej jubilejnej akadémie sa zhromaždeným predstavilo šest folklórnych súborov našej Spoločnosti s bohatým kultúrnym programom. Vystúpili v poradí mladí ochotníci z MS KSČaS v Krempach, Zelova, Privarovky a Kičor, Nedele, Kacvinu, Novej Belej a Jurgova. Bol to skutočne nádherný program, nacvičený mimoriadne starostivo, v ktorom učinkujú v malebných krojoch predvierali cyklus starých spišských, oravských, slovenských a českých piesni a tancov. V každom vystúpení bolo niečo nové, zaujímavé. Preto nie div, že po každom čísle v sále burácali dlhotrvajúce ovacie očarených divákov.

Skončila sa skoro štvorhodinová akadémia. Výbor MS KSČaS pozýva vzácných hostí na návštěvu do svojho sídla. Ešte raz odznievajú zdravice a blažoželania k vydareному podujatiu.

Mnohí krajania ešte ostávajú v Krempachoch. Usmiatí, živo besedujú o peknej slávnosti, želajú si navzájom mnoho úspechov na ďalších tridsať rokov krajanskej spoločenskej pôsobnosti. Krempašské jubilejné oslavky ešte pokračujú. V kultúrnom dome sa začína ľudová veselica. Do taneča vyhrala mládežnícka beatová skupina MS KSČaS Pacigovcov. Tancujú mladí a starí. Dlhú do noci sa v Krempachoch ozýva spev a hudba. Dlhú do noci krajania oslavujú 30. výročie našej organizácie — Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

*

Jubilejné oslavky našej Spoločnosti sú už teda za nami, hoci iste ostanú nadľho v pamäti všetkých krajanov. Za tých 30 rokov sme dosiahli úctyhodné výsledky, na ktoré môžeme byť právom hrdí. Teraz vstupujeme do nového obdobia, v ktorom našu Spoločnosť čakajú ďalšie, ešte náročnejie ie úlohy. K najhlavnejším patria pozdvihnutie krajanskej práce na ešte vyššiu úroveň. Nebude to ľahké a vyžiada si veľa úsilia a angažovanosti celého aktívitu a všetkých členov KSČaS. Je to však podmienka ďalšieho rozvoja Spoločnosti a rastu autority jej členov.

JÁN ŠPERNOGA

vyznamenania

ZASLÚŽILÍ ČINITELIA FNJ

Pri príležitosti 30. výročia KSCaS Celopolský výbor frontu národnej jednoty udelil odznaky Zaslúžilý činitel Frontu národnej jednoty obetavým aktivistom Spoločnosti. Sú to:

JOZEF BRYJA z Novej Belej
ANDREJ FULA z Chyžného
JOZEF GRIBÁČ z Podvlnky

FRANTIŠEK CHALUPKA z Novej Belej

JOZEF KARNAFEL z Veľkej Lipnice

MECÍSLAV KIMMER zo Zelova

JÁN KOVALÍK z Dolnej Zubrince

ANDREJ KUCEK z Veľkej Lipnice

MICHAL KUŽEL z Nedeca

LÝDIA MŠALOVÁ z Hornej Zubrince

JOZEF NÁLEPKA z Falštiny

EDMUND POSPÍŠIL z Kucova

ANTON RAFÁČ z Pekelníka

JÁN REPIŠČÁK z Repíška

ANTON ŠPYRKÁ z Privarovky

ANDREJ VAKSMANSKÝ z Tribša

MEDAILA KSČaS ZA ZÁSLUHY PREDSTAVITEĽOM STRANÍCKYCH A ADMINISTRATÍVNYCH ORGÁNOV

Pri príležitosti 30. výročia KSCaS predsedníctvo Ústredného výboru Spoločnosti Udelilo medailu KSCaS Za zásluhy predstaviteľom straníckych a administratívnych orgánov, ktorí prispievajú k rozvoju našej organizácie. Sú to:

Z ÚSTREDNÝCH ORGÁNOV:

súdr. TEODOR PALIMAČA — vedúci Administratívneho oddelenia Ústredného výboru PZRS;

MEDAILA KSČaS ZA ZÁSLUHY PREDSTAVITEĽOM Z ČSSR

Pri príležitosti 30. výročia KSCaS predsedníctvo Ústredného výboru udelilo medailu KSCaS Za zásluhy predstaviteľom československých inštitúcií spolupracujúcich s našou Spoločnosťou, ktorí prispievajú k rozvoju našej organizácie. Sú to:

súdr. MIROSLAV HOLUB — predseda Československého ústavu zahraničného v Prahe,

súdr. ŠTEFAN KRIVUŠ — správca Matice slovenskej,

súdr. ANNA ISTVÁNCINOVÁ — vedúca Oddelenia pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej v Bratislave.

Pokračovanie zoznamu vyznamenaných na str. 10

ZO ZDRAVICE MATICE SLOVENSKEJ

Dovolte, aby sme Vám pri príležitosti 30. výročia založenia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Polsku srdečne zablahoželali a zaželali veľa úspechov vo Vašej práci.

Vysoko si vážime Vašu obetavú prácu, doterajšie úspechy v krajskom hnutí, ktoré sa priaživo odrážajú aj v prehľbovaní zväzového priateľstva a spolupráce medzi bratskými národmi Polska a Československa.

Zo skromných začiatkov a hľadaní najvhodnejších organizačných foriem

Súdr. Anna Istváncinová, vedúca OZS MS, odovzdáva predsedovi UV KSCaS kr. Jánovi Molitorisovi medailu Matice slovenskej udelenú našej Spoločnosti.

sa Spoločnosť podarilo upevniť svoje rady, o čom svedčí nielen aktívna činnosť jednotlivých miestnych skupín, ale i početných aktivistov z radov prísluš-

ZASLÚŽILÍ ČINITELIA KULTÚRY

Pri príležitosti 30. výročia založenia a pôsobnosti KSCaS minister kultúry a umenia PLR udelil odznaky Zaslúžilý činitel kultúry obetavým aktivistom Spoločnosti. Sú to:

AUGUSTÍN ANDRAŠÁK z Jablonky
FRANTIŠEK BERNARČÍK z Novej Belej

MÁRIA CHOVCOVÁ z Podrsnia

BRONISLAV KNAPČÍK z Mikoľova

FRANTIŠEK KURNÁT z Novej Belej

JÁN MOLTORIS z Kacvína

KAROL SLOVÍK z Krempach

ALŽBETA STOJOWSKÁ z Varšavy

JÁN ŠPERNOGA z Varšavy

PAVOL ZIEMBA z Lapšanky

Na oslavu třiceti let KSCaS přijeli do Krempach zdaleka, až ze Zelova. Čistými hlásky zazpívali řadu starodávných českých písni a dojatá krajanská obec je odměnila nadšeným potleskem. Na snímku je vidět s instruktorkou L. Smetanovou. Stojí za zmínku, že členka dětského souboru KSCaS ze Zelova, Anička Smetanová, odvážné, půvabné děvčátko, zpívala již na oslavách pětačtyřiceti let Společnosti před pěti lety v Zelově. Jak ten čas letí...

DIPLOMY VOJVODSKÝCH ÚRADOV SÚBOROM KSCaS

U príležitosti 30. výročia KSCaS Oddeľenie kultury Vojvodského úradu v Piotrkowě Trybunalském udělilo diplom

PĚVECKÉMU SBORU MS KSCaS ZE ZELOVA

*

Pri príležitosti 30. výročia KSCaS obdržali diplomy udelené riaditeľom

Oddelenia kultury Vojvodského úradu v Nowom Sączu tieto súbory Spoločnosti:

Folkloristický súbor MS KSCaS z Kacvína
Folkloristický súbor MS KSCaS z Nedeca
Folkloristický súbor MS KSCaS z Novej Belej

Folkloristický súbor MS KSCaS z Jurgova
Ludov kapela Vengrinovcov z MS KSCaS v Privarovke.

Vystupuje folklórny súbor MS KSCaS z Privarovky a Kičor

Vyhrala kapela Vengrinovcov z MS KSCaS v Privarovke

Vystupuje mládežnický folklórny súbor MS KSCaS z Krempach

ODZNAKY ZA ZÁSLUHY PRE NOWOSĄCZSKÉ VOJVODSTVO

Pri príležitosti 30. výročia KSCaS Predsedníctvo Vojvodského národného výboru v Nowom Sączi udeliло odznačky Za zásluhy pre Nowosączańskie vojvodstwo obetavým aktivistom Spoločnosti. Sú to:

AUGUSTÍN BRYJA z Vyšných Lapšov
FRANTIŠEK SVETLAK v Veľkej Lipnici
ANDREJ ŠOLTÝS z Vyšných Lapšov

ODZNAKY ZA ZÁSLUHY O PIOTRKOWSKÉ VOJVODSTVÍ

U prieležitosti 30. výročia KSCaS predsedníctvo Vojvodského národného výboru v Piotrkow Trybunalském udeliło odznačky Za zásluhy o Piotrkowske vojvodství zasloužilým aktivistom Spoločnosti. Jsou to:

HELENA JERSAKOVÁ ze Zelova
JAN NOVÁK ze Zelova
WACŁAW LUŚCIŃSKI ze Zelova

MEDAILY KSČaS ZA ZÁSLUHY

Pri príležitosti 30. výročia KSCaS predsedníctvo Ústredného výboru udeľilo za dlhoročnú obetavú a aktívnu činnosť medailu KSCaS Za zásluhy 40 aktivistom Spoločnosti. Sú to:

ŠTEFAN ADAMČÍK z Malej Lipnice
JOZEF BONK z Podsrnia
EUGEN BOSÁK z Podvika
VENDELIN BOSÁK z Dolnej Zubrice
JÁN CERVAS z Novej Belej
FRANTIŠEK ČERVONKA z Malej Lipnice

Tajomník VV PZRS v Nowom Sączi súdr. Eugeniusz Satola vyznamenáva odznakom Zaslúžilý kultúrny činatel krajan Karola Slovka z Krempach. Vedľa dopisovateľa Života kr. František Bednárik z Novej Belej.

JOZEF ĎUBEK z Jablonky
KAROL FULA z Chyžného
MÁRIA GRIBÁČOVÁ z Podvika
ANTON GROBARČÍK z Oravky
JÁN GRONKA z Novej Belej
JOZEF GRONSKÝ z Nedeca
FRANTIŠEK HARKABUZ z Harkabuza
VENDELIN JONIAK z Dolnej Zubrice
FRANTIŠEK KOVALČÍK z Krempach
MARGITA KOZUBOVÁ z Jablonky
JOZEF KRIŠÍK z Vyšných Lapšov
PAVOL KRIŠÍK z Vyšných Lapšov
VALENT KRIŠTOFEK st. z Krempach
KAROL KULAK z Dolnej Zubrice
JAKUB LOJEK z Novej Belej
JÁN KUKAŠ z Krempach
ANNA MAČIČÁKOVÁ z Jurgova
ANDREJ MILANIÁK z Nedeca
ANDREJ MILON z Tribša
VALENT PACIGA st. z Krempach
ANNA PASTORKOVÁ z Pekelníka
JÁN PAVLÍK z Durština
JOZEF PAVLÍK z Čiernej Hory
KAROL PRELICH z Fridmana
JOZEF REPIŠČÁK z Repísk
JAN SVIENTEK z Pekelníka
DOMINIK ŠOLTÝS z Lapšanky
ANDREJ ŠVEC z Krempach
VALENT TAZÍK z Fridmana
ANDREJ VAKSMANSKÝ z Tribša
ANDREJ VENGRÍN z Prívarovky
JOZEF VENGRÍN z Dolnej Zubrice
JÁN VOJTAŠ z Jurgova
MÁRIA ZIEMBOVÁ z Krakova

POCHVALNÉ UZNANIA

Pri príležitosti 30. výročia KSCaS predsedníctvo Ústredného výboru udeľilo Pochvalné uznania za dlhoročnú obetavú prácu pre Spoločnosť 51 aktivistom. Sú to:

JÁN BENDYK z Novej Belej
ANNA BIALOŇOVÁ z Veľkej Lipnice-Kičor
ALOJZ BIEL z Hornej Zubrice
VOJTECH BIGOS z Durština
SEVERÍN BIZUB z Vyšných Lapšov
ANTON BOGAČÍK z Nedeca
JÁN BRIZEK z Fridmana
VOJTECH BRYJA z Repísk
GUSTAV DEDECJUS zo Zelova
ALOJZ GALUŠ z Krempach
ANDREJ GOMBOŠ z Jurgova
JOZEF GOMBOŠ z Jurgova
FRANTIŠEK GRIGLÁK z Vyšných Lapšov
PAVOL GRIGLÁK z Vyšných Lapšov
VLADIMÍR HESS z Lublina
FRANTIŠEK HOLÁ z Pekelníka
PAVOL HUSI z Tribša
ALOJZ CHOVANEC z Jurgova
FRANTIŠEK CHOVANEC z Vyšných Lapšov

Prededa ÚV kr. Ján Molitoris odovzdáva medailu KSCaS Za zásluhy kr. Jozefovi Kriškovi z Vyšných Lapšov. Vedľa — kr. Ján Gronka, prededa MS KSCaS v Novej Belej a kr. Ján Vojtas, prededa MS KSCaS v Jurgove.

redakcia
čitatelia
redakcia
čitatelia

NOVÁ BELA

Dňa 2. októbra 1977 naša miestna skupina KSCaS oslávila 30. výročie založenia Spoločnosti. Už pred 18. hodinou sa začali schádzať starší a mladší krajania — nad riečkou Biakou sa chystala tradičná vatra, ale tentokrát ešte slávnostnejšia ako obvykle.

Slávnosť sa začala presne o 18. hodine prejavom podpredsedu MS, kr. Františka Bednárika, ktorý zdôraznil veľký význam jubilea našej krajanskej organizácie. Potom vatru zapálil prededa miestnej skupiny, kr. Ján Gronka a kr. Mária Petrášková prednesla báseň Aká si mi krásna, ty rodná zem moja. Keď vatra horela folklórny súbor našej miestnej skupiny zas-

pieval niekoľko piesní a krajinky Mária Petrášková a Irena Zarembová zabávali obecenstvo veselými príbehmi.

Nakoniec sa všetci pochytali za ruky a tancovali v kruhu okolo vatrí za zvukov hudby a spevu. Tým sa program pri vatre skončil, ale nie oslava. V obecnom dome sme mali totiž ludovú veselu, na ktorej sa krajania veselo bavili do neskôrnych hodín. Bola to skutočne vydarená slávnosť.

FRANTIŠEK BEDNARČÍK

**DOLNÁ
ZUBRICA**

Dňa 2. októbra 1977 sa v našej dedinke konala tradičná vatra, ktorú tento rok usporiadala miestna skupina v rámci osláv 30. výročia existencie Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

Pred 18. hodinou sa začali schádzať krajania, starší a mladší, prišli aj všetci hasiči, bolo vyše 120 osôb.

Predesa miestnej skupiny Spoločnosti v Dolnej Zubrici, kr. Eugen Kott privítal zhromaždených a v krátkom prejave pripomeral príležitosť, pri ktorej sa konala slávnosť. Potom poprosil najstaršiu krajanu Justínu Kovalíkovú a najmladšiu Danutu Vengriňovú, aby zapálili vatru.

Keď sa už vatra rozhorela, prededa MS KSCaS v Dolnej Zubrici kr. Eugen Kott prednesol referát o jubileu 30. výročia založenia a pôsobnosti krajanskej organizácie v Poľsku.

Po referáte nasledoval program, ktorý s deňmi pripravila učiteľka vyučujúca slovenčinu na miestnej škole, kr. Kulaviaková. Deti spievali slovenské piesne a po krátkom čase sa k nim pripojili aj starší krajania až sa spev ozýval v celej dedine.

Dalšia časť programu sa konala v sále kultúrneho domu. Najprv opäť vystupovali školské deti pod vedením kr. Kulaviakovej a potom sláčiková kapela Lukáša Mastelu hrala starodávne oravské piesne, ktoré starší krajania spievali a neskôr aj tancovali starodávne oravské tance. Nasledovala ľudová veselica, ktorá trvala do neskôrnych hodín.

EUGEN KOTT

HARKABUZ

Pri príležitosti 30. výročia existencie Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku sme v Harkabuze zorganizovali tradičnú vatru. Mnohí starší a mladší krajania, ktorí prišli na slávnosť, pozorne počúvali, ako krajan Eugen Rapáč z Podsrnia, účastník druhej svetovej vojny

JÁN JURGOVIAN z Repísk
JOZEF KAPOLKA z Krempach
JOZEF KIEDZIUCH z Nedece-Zámku
EUGEN KOTT z Dolnej Zubrice
JÁN KOVALČÍK z Krempach
VALENT KOVALČÍK z Krempach
JOZEF KRAVONTKA z Nižných Lapšov

JÁN KUBASEK z Kacvina
JÁN KURUC z Repísk
FRANTIŠEK LOJEK z Novej Belej
JÁN MAGERA z Kacvina

SEBASTIAN MILON z Čiernej Hory
VENDELIN MIŠKOVIČ z Tribša
SEBASTIAN MLYNARČÍK z Čiernej Hory

FRANTIŠEK MOŠ z Krempach
MICHAL NEUPAUER z Nedece
INGNÁC NIŽNÍK z Myšlenic

FRANTIŠEK PACIGA z Krempach
EUGEN PANIAK z Jablonky

VLADISLAV PIERONEK z Podvika

EUGEN RAPÁČ z Harkabuza

VIKTOR RAPÁČ z Podsklia

JOZEF SMIECH z Pekelníka

LÝDIE SMETANOVÁ zo Zelova

ANTON SOBČAK z Jablonky

ALŽBETA SURMOVÁ z Krempach

LUDVIK ŠOLTÝS z Lapšanky

ALOJZ ŠPERLÁK z Jablonky

LUDVIK TOKÁR z Malej Lipnice

JOZEF VÁCLAV z Čiernej Hory

VALENT VAKSMANSKÝ z Tribša

ADAM VOJČIAK z Veľkej Lipnice-Kičor

FRIDMAN

Dňa 2. októbra 1977 sa v našej dedinke konala slávnostná vatra pri príležitosti 30. výročia založenia Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku.

O 18.00 hodine sa z centra Fridmana pohol sprievod s dychanou kapelou na pahorok za dedinou, ktorý sa volá Šibeniená hora. Na pahorku už bola pripravená vatra, ktorú zapálili najstarší a najmladší účastník slávnosti. Keď zažiarili prvé plamene, predesa našej miestnej skupiny KSCaS krajan Karol Prelich prednesol prejav, v ktorom hovoril o význame 30. výročia našej krajanskej organizácie. Po prejave dychanovka hrala slovenské a polské ľudové piesne. Do 20.30 hod. zneli piesne, ktoré spievali naši krajania.

Potom všetci účastníci vatre odišli v sprievode do hasickej remízy, v ktorej sa do neskôrnych hodín konala ľudová veselica, na ktoré sa krajania veselo bavili.

Na záver by som chcel záželať všetkym krajanom na Spiši, Orave a v českých streďiskach vela ďalších úspechov v krajanskej práci.

JÁN PRELICH

Ked' do strany Tatier pozéráme na dedinku zvanú Durštín, zrak musí skôr zdolať veľký priestor monotonnej orby. Pôda je tunu ťažká, podhorská a jesenné slnko ožaruje hrudy zvlne-né, ako voda na jazere. Iba v dialke vyrastajú v kotlinu domčeky, akoby nedbalo rozhodné rukou rozsievača. Obzor uzatvára vyštrbené pásmo lesa. V tejto čarovnej kotline sa nachádza

DURŠTÍN

Donedávna v Durštíne hovorili, že za týmto lesom sa začína skutočný svet, hoci toto tvrdenie sa týkalo len dediny Krempachy, no možno ešte Novej Belej. V roku 1960 Durštinčania začali stavbu cesty, ktorá ich spojila s týmto svetom. Zdolali obrovské ťažkosti, ale dosiahli svoje, hoci susedia im nepomáhali a dokonca šoféri nechceli voziť stavebné materiály, lebo sa im kolesá zapadali do zeme, iba keď sa im — ako vravia — niečo pod tie-to kolesá hodilo, mohli íst ďalej. Teraz majú krásnu asfaltovú cestu; od tých, ktorí ich nepodporili neberú mýto, zasa turisti radi prichádzajú do Durštína, lebo stále majú „Tatry na očiach“. Mnohí tuna ostávajú. Na snečnom úbočí, po pravej strane lesného pásmo začínajú bývať ľudia, o ktorých miestni hovoria „riadiťelia-doktori“.

Durštín už teda objavili mnohí turisti ako atrakčnú obec, o ktorej sa hovorí, že je najkrajšou dedinkou polskej časti Spiša. Žiaľ nemožno sa o ňom dočítať ani po Veľkej encyklopédii, ani v najnovšom turistickom sprievodecovi po Poľsku. Iba v nevelkom sprievodecovi Pieniny píše sa o Durštíne povzbudivo. Čítame tam teda o.i.: „Dokument z roku 1317 píše sa o osade Durst. V roku 1589 Olbracht Laski predal G. Horváthovi majere „Durchstein et malí Durchstein (možno terajší Durštínek v doline na juhozápad od dediny). Malebnosť okolia musela byť známa už dávno, lebo už v roku 1751 príšli do Durštína na výlet vedci s Viedne pod vedením tranského hľadača pokladov, Jakoba Buchholtza. V roku 1805 dvakrát cez dedinku prechádzal Staszic, v 1848 — T. Triplin. „Vošiel som do niekolkých týchto chalúpok — píše. — Neopisateľná bieda, špina ešte horšia, deti veľmi málo; lebo sa už teraz nerodia, alebo poumierajú od hladu (...) — tvrdili títo chudobní ľudia.“

Dnešný Durštín má 66 gazdovstiev. Býva tuna, spravidla v nových domoch, 372 osôb. Každý deň plný autobus odváža ľudí do práce v Novotargských obuvníckych závodoch. Príjmy z námezdnej práce sú základom rozvoja dediny. Lebo gazdovstvá, zo svojich skoro tristo hektárov ornej pôdy čerpajú produkty iba pre seba. Takéto je súčasné hospodárenie. Vyživiť sa z vlastného gazdovstva, zarobiť niekde inde na nový dom, na zariadenie... Gminné orgány zaznamenávajú, že výkup polnohospodárskych produktov v Durštíne väzne zhoršuje ukazovatele gminy. Mlieka sa tuna ne-

vykupuje ani liter. A volakedy, pred vojnou bola táto obec známa v celej oblasti, ako výrobcu chutných durštínskych syrov. Orgány štátnej moci by chceli — ako o tom obrazne hovorí náčelník Gminného úradu v Novom Targu Jan Kasprzycki — aby tato najvyššie položena dedina v celej gmine mala aj najvyššie hospodárske ukazovatele a spoločenské výsledky.

Stretnutia s ľuďmi v Durštíne dokazujú, že sa im tuna žije dobre. Začínať som auto na vrcholku pahorka pri dome Mieczyslawy Farenikovej. Neskor som sa dozvedel, že je kronikárou tejto obce. Avšak stráži svoje zápis. Nevysledil som prečo, možno preto, aby iba budúcim pokoleniam prezradili všetky farby a tene tejto podtatranskej osady. Iní sú trochu zhovorčivejší. František Pukanský pôvodom z Vyšných Lapšov sa aklimatizoval v Durštíne pri manželke. Je členom miestnej skupiny KSČaS. Býva pod číslom 16. Ponáhla sa do Krempach, ale hovorí, že všetko sa dozvime od najstaršieho tunajšieho kraja-

KRAJANKA
ROZÁLIA
VANÍČKOVÁ

na Jana Pavlika, ktorý má už 76 rokov. Ale prichádza niekto iný. Je to Rozália Vaníčková, jedna z najstarších žien v obci. Porodila 10 detí. Štyri dcéry žijú v Československu. Zat je letec, — chváli sa nám. — Všetci sa dobре zariadili — dodáva — a tiež sa ponáhla do Krempach. Schádzame do dolinky, asfaltka sa koní a ďalej je cesta tradičná. Oprava je naplánovaná, ale zatiaľ je tak ako je.

Nedelné populudie, typické ako všade v tomto okolí. Iba toľko, že Durštín je menšou dedinkou, preto aj menej ľudí je pred kostolom. Gazdiné ešte nevyšli, gazdovia sú už na ceste a v skupinkách o niečom diskutujú. Príchod cudzích zmrazuje tieto postavy.

Iba keď do tohto davu vojde predsedna KOV KSČaS na Spiši František Kurnát, dav sa rozhýbe. Odtrhujú sa z neho jednotlivé postavy a idú smerom k nám. Začíname byť svoj... Svojí, to znamená Váš reportér, spre-vádzajúci ho tajomník UV KSČaS A. Andrášák nepočítajúce Kurnátu, ktorý s Durštínom nadviazal bližšie styky, keď v minulosti bol jedným zo šefov miestneho GS. Ideme sa porozprávať... Pozýva nás Dominik Jelen. Je tuna aj Ján Jelen — náčelník hasičského zboru, Jozef Bigos, je Alojz Kubuš a Andrej Horník — dopisovatel Života. Sú ženy, ktoré sa po privítaní diskrètny vytrácajú. Sú aj deti, ktoré súme schované, so záujmom sledujú starších a snažia sa pochopiť zmysel ich slov. Rozhovor je o všetkom, ako to často býva na schôdzke, keď prítomní chceú viac povedať, ako počúvať.

Z problémov, ktoré má Durštín, na prvom mieste je otázka cesty cez dedinu. Život tuna čítajú a snaď aj prítomní si myslia, že patrí medzi tie inštancie, ktoré môžu urýchliť dokončenie cesty. Keď sa pokúšam vysvetliť úlohu tlače v tomto smere, začína sa hovoriť o nedostatku vody. Ako som sa neskôr dozvedel, zachytenie vody, urobené na úbočí veľkými nákladmi, počítajúce mierou tejto dediny, nesplní nádeje. Treba vynaložiť ďalšie milióny. Musí sa, lebo v tejto dedine nemajú vodu, tak ako nemajú les a pastviny. Nakoniec napoly žartovne, napoly vázne sa začína hovoriť o nedostatku tuhých nápojov v miestnom obchode, lebo vínečko je tak zlé, že sá má po ňom nielen strašlivú „opicu“, ale aj záhu trvajúcu niekedy aj týždeň, záhu ktorú neodstráni žiadna sóda bikarbóna, dokonca ani tá najlepšia, dovážaná z Československa. Chápeš tieto potreby, ale snažíš sa dozvedieť niečo o menej prízemných veciach, Žiaľ, takzvaný spoločenský život tuna neexistuje. Nepôsobí tiež, tak ako by mala, miestna skupina KSČaS, hoci mal som dojem, že pri väčšej pomoci zvonka je tuna možnosť takejto pôsobnosti. Hasiči naposledy hasili požiar v novembri roku 1967. Samozrejme konajú sa schôdzky, na ktorých sa nikto nedá prekričať, keď miestni kritizujú svojho. Ale keď administratívne orgány, teraz gminné, povedia, že zmena osobu v tejto funkcií, celok spravidla nesúhlasí. Stačí im, že svojemu povedali svoje, ale zmena neprichádza do úvahy. Terajší richtár — Šoltýs, je všeobecne vážený; všetci sa domnievajú, aj dedina, aj gmina, že sa

Text a foto: MARIAN KAŠKIEWICZ

mu podarí aj cesta, aj voda, aj výkup mlieka, aj to, aby telefón fungoval a snáď aj viacej.

Keď však spomínajú minulosť, znie to ako literatúra faktu podložená anekdotami a fantáziou. Akože inak možno pochopiť výpovede, že volakedy Durštín mal iba 25 domov, ale počítajúc spolu s vrbami a to, že pán Hajduk platil za prácu vodkou v neďalekej pálenici. Alebo, že sa zarábalo aj chytaním čvikačov, ktoré Židia kupovali po 50 grošov za pári. Najlepšie to robil Vaníček, ktorému sa stávalo, že za jeden deň ich nachytil aj sto párov. Je v tomto rozprávaní aj tragédia — samovražda mladého človeka. O Jurcovčanoch, ktorí vykúpili nedaleko hole sa vôbec nehovorí. Hanblivé je aj to, že volakedy na sto súdnych pojednávaní o medze, ktoré sa konali v Novom Targu, až 90 to boli žalobcovia a predvolaní z Durštína. Príčinou sporov boli nielen konflikty, ktoré existujú všade, ale kto si, kto na mieste vedel písat žiadosti. A že sa to vyplácalo, vždy našiel argumentáciu pre každého z protivníkov. Ale hovorí sa o tom, že cestu do Lapšov bu-

KRAJAN
FRANTIŠEK
PUKANSKÝ

dú budovať sami Lapšania, že stavbu budú začínať od Durštína, tak, ako oni začínali od samých Krempach. Osobne neverím v takúto „pomstu“. Tkvie totiž v týchto ľuďoch, skúšaných v minulosti a prítomnosti očota urobíť voľačo, čím sa vyznamenajú. Táto vôle exponovať seba, svoju dedinu už urobila vela. Nemôže sa tým skončiť, nevyjsť mimo svojich hraníc, hoci všetko čo je nové, iba ťažko si razí cestu, ale keď zapustí korene, drží pevno, rozrastá sa a teda musí aj vydáť plody.

Nedeľné popoludne — diskusia na dedine.

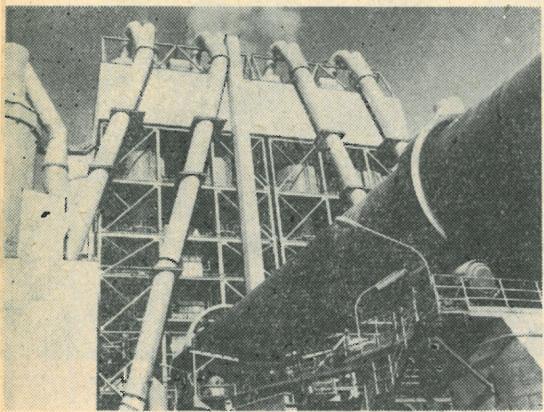
Spoločná fotografia: Andrej Horník, Ján Jelen, Jozef Bigos, František Kurnát, Alojz Kubuš a Augustín Andrášák.

Veľký nepodarok, čiže zachytenie vody pre Durštín.

CEMENT

UNIVERZÁLNE LEPIDLO

Cementáreň Góraždže vyrabila už mi-
lion ton cementu.

Fot: CAF — Okoński

Lahšie sa píše o cemente v zime, po sezóne intenzívneho stavania a opráv. Čitateľ sa menej rozčíli, keď si prečíta, že patríme k popredným výrobcom cementu na svete (9. miesto) a na každého obyvateľa vyrábame vyše 500 kg ročne a keď tieto údaje porovná s ľažkoťami, keď si chce v miestnom obchode GS kúpiť niekoľko vriec cementu. Cement sa stal totiž univerzálnym lepidlom, spotrebnným tovarom v meste a na vidieku. Hlinu využívajú iba tí, ktorí na svojich chatách budujú krby, aj to iba pre nedostatok šamotovej múčky.

Začalo sa to práve od hliny a vápna. Anglicky murár J. Aspidyn patentoval v roku 1824 metódou vyrábania cementu pražením hliny a vápna. A hoci sa základné zásady výroby cementu nezmenili, jeho vyrábaním sa dnes zaoberá mohutný priemysel. Dnešná cementáreň stojí miliardy zlých, má pece s priemerom niekoľkých metrov, dlhé niekoľko sto metrov. Lebo len také gigantické pece sú rentabilné.

Prvá cementáreň v našej krajine vznikla v roku 1857 v Grodžci pri Běždine. Hoci to bol primitívny objekt, predsa len bol piatou továrnou tohto druhu na svete. Odvtedy do začiatku druhej svetovej vojny sme výbudovali ešte desať cementárni. Vyrábali 1 719 000 ton cementu, v prepočítaní necelých 50 kg na jedného obyvateľa. Boli sme teda „popoluškou“ vo vtedajšej európskej výrobe cementu. Aktuálne patríme medzi najväčších výrobcov a pre porovnanie hodno poz-

namenať, že iba cementáreň w Strzelcoch Opolských, jedna zo série plánovaných gigantov, ktorá začala vyrábať minulý rok, produkuje 1,6 mln ton ročne a novšia v Góraždžach 2,4 mln ton.

Podľa zloženia používaných surovín, spôsobu a vlastnosti výroby odlišujeme niekoľko druhov cementu: portlandský, ktorý sa vyrába pražením v teplote okolo 1400°C slienja alebo vápenca zmiešaného s hlinou a dôkladne zomletého, portlandský biely cement používaný na šľachetné vymurovky, anhydritový, hlinitanový, vysokopecný, Sorelova maltovinu a iné. Na vreciach sú čísla 250, 350, 400, 450. Označujú tlakovú pevnosť malty po 28 dňoch tvrdnutia vyjadrenú v kG/cm². V súčasnosti sa bojuje o to, aby nás priemysel vyrábal čo najviac vysokokvalitného cementu. Zatiaľ značka „450“ tvorí iba 10% našej výroby. Teda prebieha boj o kvantitu a o kvalitu. Plánuje sa, že výroba cementu v roku 1980 dosiahne 29 mln ton. V roku 1990 máme vyrobiť 42—45 mln ton.

Je samozrejme, že každý kto pre realizáciu svojich rôznych plánov potrebuje cement, aby ho prerobil na úžitkový betón, sa zaujíma hlavne o to, či ho možno aktuálne dostať na trhu. Takých požiadaviek je stále viac, aj na gázodrávach, ktoré sa modernizujú a špecializujú, k čomu je potrebný betón — stále viacej betónu. Nemožno popierať tieto rastúce potreby. Sú logickým následkom nášho všeobecného rozvoja. Údaje OSN, lebo aj táto organizácia sa zaobrá týmto problémom, zaznamenávajú, že v priemyselne vyspejšej krajine iba vybudované obytné pásmo pripadajúce na jedného ľadu väčšie ako 2 000 kg. Keď k tomu pripočítame dopravu, obchodnú sieť, služby a priemysel, celková váha na jedného ľadu dosahuje 200 000 kg a najväčší podiel má na tom betón. Možno však pouvažovať o tom, či vždy používame toľko cementu, kolko je potrebné? Či ešte dost všeobecne u nás štýl „dolož lopatu“ neprehľbuje deficit tohto „šedého prásaku“. Ešte som sa nikdy nestrelol s faktom, aby sa kdekolvek na vidieku hoci len v rámci polnohospodárskeho školenia učilo rolníkov, ako majú používať s výhodou pre konštrukciu a šetrne tak využívaný cement. A o tom, či sa všetko nutne musí betónovať.

MB

Na poliach a v záhradách, ktoré odpočívajú zimným spánkom, je to najpokojnejši mesiac roka. Je to zároveň mesiac bilancovania tohoročných výsledkov našej práce a ustanovenia nových plánov, ako aj potrieb.

V decembri kontrolujeme tiež stav maštaľ a chlievov, aby rôznymi škárami neprenikal mráz, lebo nielen v našich bytoch by malo byť teplo. Nesmieme zabúdať ani na oteplenie kuriarov, lebo aj tam môže zima narobiť mnoho škody, najmä v tých chovateľov, ktorí už v januári chcú mať prvé kurence.

Zimné mesiace sú aj dobrou príležitosťou na rozširovanie našich polnohospodárskych, chovateľských či záhradníckych vedomostí. V zime nesmieme zabúdať ani na prikrmovanie vtákov, ktoré u nás ostávajú na zimu a tých, ktoré u nás v decembri priletavajú z ďalekého severu, ako farebné hýle alebo vŕtkavé chochláče.

Začiatok zimy na severnej pologuli, teda aj u nás, ako aj leta na južnej pologuli, pripadá, podľa astronomického kalendára počas zimného zrovnania dňa s nocou, ktoré nastane 22. decembra t.r. Avšak meteorologická zima prichádza oveľa skôr. V Poľsku zima prichádza najskôr vysoko v Tatrách a v Krkonošiach, obvyčajne v polovici poslednej dekády októbra. Odtaľ sa zima presunuje severovýchodným smerom. Na Podhale zima prichádza začiatkom druhej dekády novembra, na mazurské jazerá okolo 10 dní neskôr, do centra Poľska v prvej dekáde decembra a na baltiské pobrežie viac-menej v čase zimného slnovratu.

Zimy, ktoré máme u nás, sa podľa meteorológov vyznačujú najväčšou oblačnosťou a hmlou v Európe. Väčšia oblačnosť je snaď iba vo Veľkej Británii a v európskej časti ZSSR. Skoro tri štvrtiny krátkych zimných dní je bez slnka. Od novembra do konca februára je najčastejšie oblačno, máme veľké vĺhko, prudké vetry, hmlu a veľké skoky teploty. Podľa štatistických meteorologických údajov sneh na Podhale, v oblasti Bielostoku a Olština leží vyshe 100 dní. Zasa vo Vratislaví okolo 50 dní a v Zelenej Hore iba ok. 40 dní.

Premenlivé počasie, prudké zmeny tlaku a teploty, vietor, dažde a mrazy spôsobujú, že sa horšie cítia ľudia s chorobami srdca a dýchacích ciest, ako aj reumatizmom. Stúpa počet onemocnení na zápal priedušiek, anginu, záškrt alebo šarlach.

Už ľudia prvotnopospolnej spoločnosti vedeli, že teplo a svetlo sú hlavnými podmienkami života na Zemi. Spôsobilo to, že Slnko uznali za všeomôžuce a láskavé božstvo. Jeseno-zimný úbytok dňa a tepla vyvolával smútok a návrat Slnka radosť. Preto aj

zimný slnovrat vitali ako predpoved rýchleho vŕťazstva sveta a tepla nad nocou a chladnej zimu. Ako sa ľudstvo rozvíjalo, menilo formy obradov spojených s cyklickým budením sa prírody k životu, ale podstata tohto kultu ostávala nezmenená dlhé storočia.

V žiadnom inom ročnom období nebolo toľko mýtov, veštieb a legiend. Skoro na celej zemeguli ich pestovali. Týkali sa úrody, zdravia, počasia a dokonca výdaja dievčat.

Mnohé z javov, ktoré dnes poznáme, a vedomosti o našom živote boli nedostupné; pripadala im úloha nadprirodzených a nepochopiteľných sil. Celý vesmír si vysvetľovali po svojom. Mýtická symbolika a povery sa stali súčasťou každodenného života. Ľudiek sa v nich snažil nájsť tajomný kľúč k pochopeniu obklopujúceho ho vesmíru, zemských javov a svojho osudu, tajomstiev budúcnosti a šťastia.

Z týchto tradícií sa vyvodzujú mnôhе slovanské zvyky spojené so štedrým dňom, ako kladenie do kútov slávnostne vyzdobenej izby snopov obilia, aby sa zaistilo úrodu. Potom z nich robili povriesla, ktorími obvázovali stromy, aby dobré rodili. Pod biely štedrovečerný obrus kladli seno a po večeri si dievčatá a mladenci veštili budúcnosť vytahujúc stebla spod obrusu.

Štedrý večer je najrodičejším večerom. Oddávna blízki si ľudia sa ho snažia stráviť spoločne, pri svetle sviečok na stromčeku. Začínajú štedrý večeru oblátkou, čo je nemenej starým zvykom. Samozrejme po celý deň sa postilo, za štedrovečerný stôl vždy sedával páry počet osôb. Zasa večera mala tradične nepárne množstvo jedál, čo malo prinášať blahobyt. Obyčajne bolo sedem, deväť alebo jedenásť jedál podľa zámožnosti gazdu a mestných zvykov. Pripravovali ich zo všetkých plodov polí, záhrady, lesa a vody.

Na Štedrý večer sa z rôznych znakov na nebi a na zemi predpovedalo aj počasie, ako napr.: Keď je vianočná noc tmavá, bude tma v začinku; — Adam a Eva ukazujú, aký január a február po nich nasledujú; — Keď na deň Adama i Ewy je mráz a pekne, zima čoskoro praskne; — Aký si na Štedrý deň — taký si po celý rok.

Na deň Adama i Ewy daruj bližným hnev — hovorí ludové príslovie. Totiž tento deň spolu s vôňou vianočného stromčeka a žiarou sviečok prichádza aj čaro rodinného kruhu, náladu slávnostnej útlalnosti. Aj keď vo všednej deň sa stáva, že sme na seba nevŕli, tento deň sa chceme obklopiť rodinným teplom, byť priateľskí k ľuďom, želať im veľa šťastia.

Pri príležitosti tohto sviatku aj redakcia Vám želá, mili čitatelia, veľa zdravia, duševnej pohody v znášaní každodenných starostí, teplého rodinného ovzdušia, mnoho radostí z detí a vnučencov, aby ste na budúci rok mali veľa radostí z úrody a výsledkov Vašej práce.

(zozb. Mišo)

Z KALENDÁRA NA — JANUÁR — LEDEN

Staré porekadlo, že „v zime rolník spí a žito mu rastie“ nebolo pravdivé ani v minulosti, ani teraz. Na modernom gazdovstve nie je čas na spomalenie rytmu v žiadnom ročnom období.

Ked' hovoríme o modernom gazdovstve, najmä v horských a podhorských oblastiach, myslíme hlavne o špecialistických gazdovstvách, ktoré sa zameriavajú najmä na chov. Môže to byť každý druh chovu: oviec, mliečneho či jatočného dobytka, ošípaných alebo hydin. Štát zaisťuje takýmto špecialistickým gazdovstvám odbornú a finančnú pomoc, zabezpečuje prostriedky a materiály potrebné pre rozvinutie vybraného smeru produkcie.

Vyplatí sa teda v zime pouvažovať o volbe a zorganizovaní určitéj špecializácie v nadchádzajúcom roku. Pomocou v tomto bude preštudovanie určitých inštrukcií (ktoré má polnohospodárska služba), účasť v odbornom školení, čítanie tlače a patričných polnohospodárskych publikácií.

Naše rady sú určené hlavne pre obyčajné gazdovstvá, vedené tradične, keďže sú stále najpočetnejšie v našom systéme hospodárenia na vidieku.

V zime sa teda vyplatí pozrieť aj na takéto tradičné gazdovstvá. Vtedy najčastejšie uvidíme, že na nich možno vela urobiť. Zanedbané ploty, porozhadzované náradie, pretekajúce strechy alebo steny, to sú nielen otázky estetiky, ale aj prekážky v práci rolníkov. Aj keď tieto závady zakryl sneh, nesmieme zabúdať, že je to prikrývka, ktorá rýchle mizne a keď jej už nebude, na jar alebo v lete nebude čas na zaobranie sa týmito, zdanliovo drobnými vecami. Keď dávame do poriadku gazdovstvá, nesmieme zabúdať ani na najbližšie cesty, diery v nich, poškodené mostiky.

Nesmieme zabúdať ani na polia. Zakaždým, keď sa sneh stopí, treba si nevyhnúťne pozrieť oziminy a zistiť, či na poli nestoji voda. Keď áno, musíme ju ihneď odstrániť — odhrnúť sneh alebo

prehlibiť odtokové jarky. Zanedbávanie tejto práce má za následok citelné straty na budúcej úrodne. Niekoľko sneh po krátkom odmáku a nasledujúcom mraze vytvára ladovú škrupinu, ktorá sťahuje prístup vzduchu k rastlinám. Musíme tomu predbiehať a drvíť takúto škrupinu pomocou bránenia alebo preháňania po poliach zvierat (nezabúdajme, že zvieratá by každý deň mali byť na výbehu).

V prípade tuhých mrazov musíme spevňovať steny kopcov so zemiakmi, hlavne z východnej a severnej strany, odkiaľ najčastejšie dujú mrazivé vety.

Aj keď nebudeme obširne písat o otázkach spojených s chovom zvierat, predsa len chceme upozorniť na pravidelné napájanie stáda mierne studenou vodou. Veľmi studená voda je prvou príčinou prechladnutia zvierat, z čoho vyplývajú ďalšie záporné následky napr. potraty u krav alebo kobyľ, zniženie dojivosti atď. Veľmi dôležitá pre ochranu zdravia zvierat je starostlivosť o čistotu pokožky. Pokožka zvierat, podobne ako ľudská pokožka, má na celom povrchu množstvo malých, holým okom neviditeľných otvorčekov, tzv. pórov, ktorími unikajú navonok škodlivé pre organizmus produkty látkovej premeny a dovnitriansky vzduch. Keď póry sú zapchateľné prachom a inými netistými látkami, nemôžu plniť svoju prirodzenú funkciu, čo v mnohých prípadoch spôsobuje onemocnenie zvierat. Zvieratá, ktoré nie sú udržiavane v čistote, nevyužívajú náležite podávané krmivá, horšie sa rozvíjajú, horšie vyzerajú a sú menej odolné na všetky choroby.

Nezabúdajme, že zvieratá treba pravidelné kŕmiť, vždy v tom istom čase. Má to veľmi dobrý vplyv na ich zdravie, zlepšuje chufu k jedlu a predbehia prepchávaniu žaludka, čo je príčinou mnohých chorôb.

Keď píšeme o chove sliepok na normálnych gazdovstvách (nie na veľkých farmách, kde sa pou-

žíva zvláštna technológia), chceme upozorniť hlavne na to, že sa vypláca starostlivosť o vysokú nosivosť hydiny v zime. Totiž v zime sú najvyššie výkupné ceny vajec. Prvou podmienkou je volba dobrých nosnic. Sliepky, ktoré nezačali znášať vajcia do konca októbra, slabé a zle vyvinuté, mali by byť vyradené zo stáda. Ďalšou veľmi dôležitou podmienkou je správne kŕmenie nosnic v zime. Väčšinu roka sliepky využívajú volné výbehy, kde nachádzajú rôznorodé a výživné krmivá. Keď sa počasie ochladí, hydina je nútensá zostať v uzavretých miestnostiach, najčastejšie nevhodných, a je odkázaná len na krmivá, ktoré jej dáva chovateľ „z ruky“. Je to obvykle jednostranné kŕmenie, v ktorom prevažujú okopaniny (hlavne zemiaky) a zrno. Denná dávka má malo bielkovín, vitamínov a minerálnych solí a preto nemôže zaistíť potrebné množstvo živín pre produkciu vajec. Zlepšenie kvality kŕmenia sliepok, najmä v zime, spočíva hlavne v doplnovaní chybujúceho množstva bielkovinových krmív. Odporúčame preto používať miešanky priemyselných krmív určené pre nosnice.

Sliepky musíme vyháňať na dvor, aby sme im zaistili nevyhnutný pohyb. Aj v kuríne sa odporúča hádzať zrno do steliva, vešať na stenu mrkvu, repu atď. Je to potrebné nielen pre kŕmenie, ale aj ako spôsob povzbudenia hydiny k pohybu.

Veľký vplyv na nosivosť sliepok má zaistenie v kuríne patričnej teploty, vlhkosti, ventilácie a najmä svetla. Najlepšou teplotou je + 12 až 24°C. Stelivo by malo byť vždy suché keďže hydina neznáša nadmerné vlhko. Ak nemáme v kuríne ventiláciu — musíme ho vetratiť. Dôležité je predĺžovanie denného svetla. Nosnice by mali mať svetlo 12 až 14 hodín denne. Preto, ak sa deň kráti, treba umelo osvetľovať kuríne — robí to pravidelne bez prestávok až do marca.

S.D.

Z domáceho hrnca....

Plech z hrdzavými škvrami posypeme solou, niekoľko minút necháme pôsobiť, potom sol odstráňme kefou a kožou z udenej slaniny dôkladne namastíme. Čo raz pretrieme jemným papierom.

Plech možno pred použitím vystlať alobalom, čím sa silne neznečistí.

Hrozienská neklesnú do spodnej časti cesta, čo sa pri pečení veľmi často stáva, keď ich po umytí posypeme múkkou a takéto zamučené dávame do cesta.

VIES, ŽE...

Americkí vedci z Bostonkej a Harvardskej univerzity po skončení sérii výskumov, ktoré zahrnuli 57 000 žien v siedmich krajinách, autoritatívne konštatovali, že dievča, ktoré fajčí, musí počítať s tým, že bude mať klimakterium skôr, ako nefajčiarka. 61 percent náruživých fajčiarok už vo veku 48—49 rokov sa dostáva do klimakteria, zatiaľ čo nefajčiarok iba 47 percent. K náruživým fajčiarkam zaraďujú vedci ženy, ktoré fajčia najmenej jeden balíček cigaret denne.

Aká by mala byť ideálna manželka? — položili prednedávnom otázku mladomanželom v NDR. Odpoveď bola následovná:

Mala by dobre poznáť svoju prácu, vyznačovať sa inteligenciou a vysokým platom.

A aký by mal byť ideálny manžel? — sptáli sa mladomanželiek. Odpovedali:

Mal by rád sedávať doma, byť šetrný a mať príjemný zovnajšok. Ženy a muži umiestnili „sexuálnu zhodnosť“ na ďalšom mieste. Až 95 percent odpovedajúcich uznaľovalo vernosť za podmienku trvanlivosti manželstva.

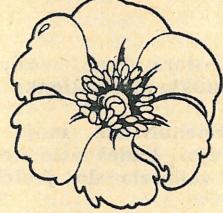
KÝM MLÁĎA DOSPEJE

Ked' rodičia zbadajú, že ich dieťa vo veku jeden a pol roka ešte nerozpráva, môže to znamenať, že nepočuje alebo trpí nedoslychavosťou. Pri takomto podozrení treba čo najskôr vyhľadať lekára odborníka.

U novorodenca sa nedá zísť, či počuje alebo nie. Kričí, keď sa necítí dobre, a tak prejavuje svoju nespokojnosť. Ani najpozornejšia matka pritom nevie zistíť, či jej dieťa počuje alebo nie. Koncom druhého mesiaca deti začinajú vydávať určité zvuky bez ohľadu na to, či počuju alebo nie. Normálne zdravé dieťa počuje svoje blabotavé zvuky a od určitého vývojového stupňa snaží sa ich opakovať. Rozdiel medzi normálnym a nepočujúcim dieťaťom sa stane zjavný, keď sa monology blabotania zmenia na dialógy medzi rodičmi a dieťaťom.

Normálne dieťa postupne začne chápať, že všetko má svoje meno, pretože rodič alebo vychovávateľ sa pri krmení, umývaní, obliekaní alebo pri hre stále s ním zhovára a jednotlivé činnosti alebo predmety pomenúva. Vývoj počujúceho dieťaťa a dieťaťa so sluchovou chybou je celkom odlišný, keď zdravé dieťa začne napodobňovať hlásky a slová.

Z AMOROVEJ LÚCKY

— A čo ti mám, miláčik, kúpiť na narodeniny?

— Len si ukladaj peniaze...

— No ale... koľko ich budem potrebovať? Čo ti kúpim, ved' povedz...

— Ty len pokojne šetri, potom ti to poviem... Alebo to azda nemá byť prekvapenie?

(Tibor Korbell)

— Tvoj manžel rozchyruje, že sa rozwádzate. Vraj sa k sebe nehodíte.

— Nezmysel! Môj manžel je hľupák. Náhodou sa k sebe výborne hodíme.

— Svojej najmladšej dcére dám, až sa vydá, dvadsaťtisíc, strednej triadsať a najstaršiu dostane rovných päťdesiat-tisíc.

— Hm. A nemáte náhodou jednu ešte staršiu...?

Novomanželský páár prišiel do hotela. Manžel objednáva izbu:

— Prosím tú najkrajšiu dvojposteľovú izbu na dve noci.

Recepčný úradník sa usmieje na mladú ženu a povie:

— Vy máte šťastie, slečna. Obyčajne si berie izbu na hodinu...

(Rohač)

Manželka nadráonom zlostne vita potrundženého manžela:

— Keď si odchádzal, povedal si, že sa vrátiš raz-dva; a pozri sa: je pol tretej!

— No bôže, meškal som pol hodiny!

(Szilveszter Galambos)

POVEDANÉ — PREČÍTANÉ

Nedostatok talantu nahraďoval nedostatkom charakteru.

(Stanislaw J. Lec)

Nemal vlastnú mienku. Mienky iných však nemali cenu bez jeho podpisu.

(M. Kaczmarczyk)

— Móda sa k nám mužom odjakživa chovala macošsky!

— To je fakt. Naj elegantnejšieho muža si na ulici skoro nikto nevšímne, ale za ženou, i keby bola hoci náhľad, sa obzrie každý!

(Rohač)

HUMOR

„Pane zubaři, nechte ty sve pribroje na pokoji. Já taky nemám žiadnu zbraň.“

„Synu, to tvoje učení mne stojí penáz!“ povzdechl si otec.

„Vidíš, tati, a to se ještě málo učím.“

— Skade máš tú loptu, synček?

— Našiel som ju na ulici.

— Netáraj! Kto to kedy videl stratiť futbalovú loptu na ulici!

— Čoby nie! Mal si vidieť, otec, ako ju ti futbalisti zúfalo hladali!

— Chcela by som sa s tebou vážne porozprávať!

— Môžeš začať, ja sa o chvíľu vrátim.

mladým
mladším
najmladším

VIANOČNÝ STEHLÍK

Máme doma zo skla stehlička pekne sfarbeného na líčkach. Nás stehliček nie je náročný, vstáva iba v týždeň vianočný.

Na stromček si sadne v izbičke, celkom hore, takmer na špičke. A keď večer vonia čecina, s darčekmi šťastne usínam.

A než nôčka do závejov klesne, sláviček mi spieva zimné piesne, ba dokonca spieva niekedy o ovečkách staré koledy.

LIBUŠA FRIEDOVA

BIELA KRÁSA

Babka zima z postielky budí ráno snežné vločky: Nože, vnučky, vstaňte hore, čaká na nás práce more.

Zem si pýta paplón biely, chee si hoviet pod páperím Kriky, stromy, parky, lesy čakajú, že čosi-kdesi, od rána do večera, ozdobí ich snehobiela nádhera.

Na tie slová snežná chasa do roboty rezko dá sa a kym minul deň a noc, bola všade bielej krásy prehojnosc.

EVA FEDOROVÁ

SÚŤAŽ PRE MLÁDEŽ TRVÁ

Sme presvedčení, že mnohí mladí čitatelia ŽIVOTA už urobili kresby a napísali práce na súťaž BOLO TO V ROKU 1977.

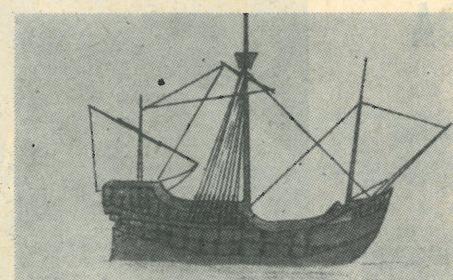
Rok sa už končí, ale bol bohatý na rôzne udalosti. Témou nechybujú. Majú v čom vyberať tí, ktorí sú bystrími pozorovaťmi. Snaď ste už vybrali niektoré témy, ktoré sme navrhovali v októbrovom čísle 1977 na str. 14.

Nezabudnite, že najlepšie práce budú odmenené. Suma určená na odmeny — športové náradie, činí 10 000 zlých.

Na prosbu mnohých čitateľov predĺžujeme čas trvania súťaže do konca mája 1978.

SANTA MÁRIA, jedna z najslávnejších lodí pätostoročia, patrila španielskemu loďstvu. Iste ste o nej veľa počuli, vedť to bola loď, na ktorej slávny moreplavec Krištof Kolumbus v roku 1492 priplával k brehom dnešnej Ameriky, ako jeden z jej prvých objaviteľov.

LODE MINULOSTI

PROČ?

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

Některé věci jsou již tak samozřejmé, že si nedovedeme ani představit, že by neexistovaly. Patří mezi ně i arabské číslice. Dostaly se do Evropy asi před 12. stol. Kdyby neexistovaly, velmi by tím celé lidstvo trpělo. Vždy zkuste vypočítat jednoduchý příklad napsaný římskými číslicemi, jako je treba XXXV: XXV. Arabské číslice se liší od jiných číselních soustav nejvíce tím, že mají nulu a že záleží i na jejich umístění. Tak například 1 na konci každého čísla značí pouze jedna, ale je-li na třetím místě od konce, má význam 100. Naše číselná soustava patří k největším výnálezům v dějinách lidstva.

S přáteli z Polska by si chtěl dopisovat Miloslav Krupík, povoláním zahradník — technik. Sbírá pohlednice květin a zahradnické katalogy květin z celého světa, je mu 25 let. Adresa: 75664 Zubří 355, okr. Vsetín, CSSR.

Snehulienka a sedem Trpaslíkov

Spytuje sa zlá královna zrkadielko:

— Povedz mi, zrkadielko, či som najkrajšia na svete?

— Krásna si, královna, ale Snehulienka je ešte krajsia, — odpovedalo zrkadlo.

— Zlá královna sa nahnevala a rozkázala sluhom:

— Odveďte Snehulienku do hustej hory, aby sa nikdy nemohla vrátiť domov!

— Urobíme, ako si rozkázala, — poviedali zli sluhovia a odvedli Snehulienku do hustej hory.

Bludila Snehulienka v hustej hore, až prišla k malému domčeku. Potešila sa mu.

— Možno tu bývajú dobrí ľudia, ktorí mi nedajú umrieť v hore.

V domčeku stál prikrytý stôl pre sedem stolovníkov a posteľ pre sedem spáčov. Zaradovala sa Snehulienka, že má čo jest a kde spať.

— Z jedného tanierika odjem a v jednej postielke sa vyspím. Možno to nikt nezbadá.

Snehulienka zaspala, keď tu vojdú do domčeka sedem trpaslíci. Najstarší hovorí:

— Z môjho taniera niekto odjedol. Najmladší trpaslík hovorí:

— A v mojej postielke niekto spí.

Snehulienka sa zobudila a siedmim trpasličkom vyrozprávala, ako ju zlá macocha vyhnala z domu. Trpasličkovia jej povedali:

— Zostaň u nás, Snehulienka, budeš ti tu dobré.

— Zostanem. Budem vám variať a upratovať.

— Zlá královna sa zasa spýtaла zrkadielka:

— Povedz mi, zrkadielko, či som už najkrajšia na svete?

— Krásna si, královna, ale ešte krajsia je Snehulienka.

Zlá královna sa nahnevala a vyhútala zlý plán. Preobliekla sa za starú ženu a vybrala sa do hustej hory za Snehulienkou. Niesla v košíku otrávené jablčka.

— Nebude Snehulienka krajšou ako ja! Len čo otrávené jablčko zje — umre!

Zlá královna-stará žena, vošla do chalúpky a ponúkla Snehulienke otrávené jablčka:

— Kúp si, Snehulienka, moje jablčka. Keď ich zješ, budeš ešte krajsia.

Snehulienka zahryzla do jablčka a zjokla:

— Oh, aké je tvoje jablčko zlé...

Snehulienka padne na zem a kráľovna sa smeje:

— Cha-cha-cha! Teraz som ja najkrajšia na svete!

Siedmi trpaslíci nájdú mŕtvu Snehulienku, pláču nad ňou a najstarší hovorí:

— Vystrojme jej krásny pohreb.

A najmladší hovorí:

— Položíme ju do sklenenej truhly do hory medzi kvety.

Mladý princ je na love, keď ho zvábi biely jelen. Ide za ním, kde ho vedie.

— Neujdeš mi, biely jelen, i keby som mal v hustej hore zablúdiť!

Biely jelen dovedie prince na lútku, na ktorej leží sklenená truhla a v nej spiacia Snehulienka.

— Oh, aká si krásna, dievčina. Spí alebo bdie? No v každom prípade musíš byť moja!

Mladý princ zavolá svojich sluhoval a prikáže im: — Sluhovia moji, odneste sklenenú truhlu na kráľovský zámok. Chcem sa so spiacim dievčaťom oženiť.

Sluhovia splňajú princov rozkaz, vykročia s truhlou, jeden z nich sa však potkne a truhla spadne, rozbije sa a Snehulienka ožije. Podákuje sa princovej za záchrannu.

— Ďakujem ti, že si ma vyslobodil. Ja som Snehulienka, ktorú vyhnala zlá královna do hory a pritulili siedmi trpasličkovia.

Potrestám zlú královnu a odmím sedem trpasličkov, ak sa staneš mojou kráľovnou.

Snehulienka sa vydala za mladého prince a zlá macocha sa zasa spýta zrkadielka:

— Povedz mi, zrkadielko, či som už najkrajšia na svete?

— Nie si a nebudeš! Najkrajšou je Snehulienka, ktorá sa dnes vydala za mladého prince.

W dniu 2 września 1977 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę nr 132 w sprawie czynów społecznych oraz pomocy państwa w ich organizowaniu i realizacji (ogłoszona w MP nr. 24 z 28 września 1977 poz. 122). Społeczeństwo Spisza i Orawy, Zelowa zainteresują z pewnością postanowienia uchwały, bowiem tereny te od lat prowadzą w podejmowaniu czynów społecznych. Zastąpienie dotychczasowych przepisów w tej kwestii nową uchwałą ma na celu dalszy rozwój inicjatyw i świadczeń społecznych ludności, którym towarzyszy wzrastająca pomoc państwa oraz usprawnienie działalności prowadzonej w ramach czynów społecznych.

Czynem społecznym określa się dobrowolną działalność ludności, która poprzez udzielenie własnych środków finansowych, materialowych i roboczych zmierza do określonych zadań takich jak prace porządkowe o efekcach trwałych (np. zadrze-

wianie czy założenie zieleńców itp.), przeprowadzenie robót remontowych, robót inwestycyjnych lub dokonania zakupów środków wyposażenia.

Czyny społeczne mogą być realizowane, jeżeli co najmniej 50% wartości kosztorysowej wykonywanego zadania stanowi środki własne. Do środków własnych ludności zaliczamy środki finansowe zgromadzone przez ludność, materiały budowlane wytworzone lub wydobyte i dostarczone własnymi siłami ludności, środki spółdzielcze i ich związków, pochodzące z podziału czystej nadwyżki, środki lokalnych organizacji społecznych, ale nie pochodzące z dotacji budżetowej (w tym również środki kólek rolniczych) środki funduszu gminnego pochodzące z kwoty przekraczającej stawkę wynoszącą 2% przychodowości ustalonej dla celów podatku gruntowego oraz środki należące do mienia gminnego.

Państwo popierając czyny społeczne wspomaga je ze środków budżetowych i pozabudżetowych, głównie takich jak Totalizator Sportowy, regionalne gry

liczbowe, centralny i terytorialny Fundusz Turystyki i Wypoczynku, fundusze gminnych i innych funduszy celowych i społecznych, które mogą być przeznaczone na finansowanie czynów społecznych. Rozmiary pomocy finansowej państwa nie mogą przekraczać 50% wartości czynu społecznego. I tylko w uzasadnionych wypadkach, takich jak rozbudowa szkół, budowa dróg lokalnych o nawierzchni twardej, mostów na drogach lokalnych, zbiorników wodnych oraz środków zdrowia organ administracji państowej szczebla wojewódzkiego może zwiększyć pod pewnymi warunkami tą pomoc do 70% wartości planowanego przedsięwzięcia.

Wszystkie zadania podejmowane w ramach czynów społecznych winny być realizowane systemem gospodarczym i przy maksymalnym wykorzystaniu materiałów miejscowego pochodzenia (kamień, żwir, materiały odzyskowe i odpadowe, materiały wytworzono własnymi siłami ludności lub pochodzące z produkcji ubocznej, drewno z lasów prywatnych itp.). Tylko w uzasadnionych wypadkach

Państwo zapewni niezbędne materiały budowlane.

Podjęcie czynu społecznego polegającego na budownictwie może mieć miejsce tylko wtedy, jeżeli środki własne włącznie z przyznaną pomocą państwa wystarczą na pełne finansowanie planowanego obiektu i jeżeli zadeklarowane własne środki pieniężne zostały zgromadzone przez organizatorów czynu społecznego na rachunku bankowym i kiedy zadeklarowane materiały własne zostały zgromadzone przynajmniej w 50% ich łącznej wartości.

Czyny społeczne podejmowane są przez ludność z własnej inicjatywy oraz z inicjatywy organizacji społecznych, komitetów FJN oraz terenowych organów władzy i administracji państowych. Uchwała określa cały szereg innych szczegółowych spraw dotyczących realizacji czynów społecznych a załączone do niej wytyczne precyzuje je i określają zasady działania społecznych komitetów wybieranych przez ludność i działających w ramach lokalnych komitetów FJN.

MB

Z astrológovej kroniky

KOZOROŽEC

Ludia narodení v znamení Kozorožca, teda od 22. decembra do 20. januára, môžu počítať koncom tohto roku so zlepšením vzťahov v rodine, ako aj v intímnom živote. Koniec roka je tiež pre Kozorožcov mimoriadne vhodný na cestovanie. Pre ľudí pracujúcich na vidieku je to najpriaznivejšie obdobie roka.

Začiatkom roku 1978 osoby narodené v znamení Kozorožca musia počítať s neúspechom v láske a priateľstve, ale zanedlho sa situácia zlepší. Mladí ľudia budú mať ľažkosti so susedmi. Neodporúča sa cestovať v tomto čase. Nezriedka sa vyskytnú ľažkosti pre klebety, preto všetci by si mali dávať veľký pozor na reči.

Február a marec uplynú už v znamení priaznivejších vplyvov. Kozorožci zaznamenajú zlepšenie rodinných vzťahov, ako aj opäťovné nadviazanie prerušených priateľských zväzkov. Koncom marca začnú sa však nepriaznivé vplyvy, ktoré ohrozia citové vzťahy. Kozorožci môžu v tom čase očakávať nespokojnosť, žiarlivosť a možno aj peňažné straty. Mali by si tiež dávať mimoriadny pozor na zdravie, najmä na prechladnutia. Vcelku koniec roku 1977 a začiatok 1978 bude pre Kozorožcov s malými výkymmi dobrý.

snár

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KED TO POKLADÁ ZA PREDSDUOK NAŠICH BABÍČEK. OSTATNE, VED JE TO IBA ZÁBAVA. TAK TEDA, KED SA VÁM SNÍVA:

Učenec — daj si pozor na zdravie
Ujo — príjemná rodinná udalosť
Umelec — získaš odmenu za prácu
Univerzita — prehľbuj svoje vedomosti
Vianoce oslavovat — zúčastníš sa príjemnej slávnosti
Vaňa, vidieť ju — budeš potrebovať liečenie

— kúpat sa v nej — šťastie
Vila, vidieť ju — šťastný život
— rozprávať sa pred ňou — zasnúbenie

Vinný krik s hroznom — diéta v rodine

— krik bez hrozná — slzy
Zabloudiť — nebezpečenstvo života
Zabijať — čoskoro svadba v rodine
Zajakávať sa — veľká zodpovednosť
Zbrojnica — neočakávané stretnutie
Zelená farba — dobrá budúcnosť pred tebou

Zomierat — dlhý život
— iných vidieť — dostaneš dobrú prácu
Železné mreže — fažké prekážky

Zehlička — výhra
Žralok — budeš v nebezpečenstve.

CHOROBY MATKI PSZCZOŁ

CZERWIENIE TRUTOWE — Zdarzają się wyjątki, że matka początkowo czerwiona normalnie, składa jaja nie zapłodnione. Stan taki może być przejściowy, jeżeli jednak ustali się, wówczas trzeba szukać zmian chorobowych. Nagle wystąpienie czerwienia trutowego młodej matki może powstać na skutek urazów mechanicznych, a także przebibienia, które jest przyczyną zamarcia plemników.

Zgubny wpływ chłodu na matkę jest dobrze znany. Zwalczanie czerwienia trutowego ogranicza się jedynie do zmiany matki.

NIEKTÓRE ZABURZENIA NARZĄDÓW ROZRODCZYCH

1) **Zanik jajników** — wśród objawów obserwuje się nagłe ustanie czerwienia lub też jaja znośne są w małych ilościach i to niezdolne do rozwoju.

2) **Zatkanie jajowodów**. Niekiedy świeżo unasieniona matka nie zaczerwia plasterów. Calkowite przerwanie czerwienia matki może nastąpić na skutek zatkania jajowodów masą nasienia pozostałą po zakończeniu jajowodów.

jajowodach. Zewnętrznie matka wykazuje rozdęcie odwłoka, a czasem bezwładne zwisanie jego tylko części. Matkę taką należy zastąpić inną.

3) **Kamiki odbytnicy** — Kamiki odbytnicowe są koloru szarożółtego lub brązowoczarnego. Prawdopodobnie powstają one w wyniku podrażnienia błony śluzowej lub jej uszkodzenia. Kamiki te uciskają drogi rodne przez co utrudniają składanie jaj.

4) **Zatkanie odbytnicy** masami kalowymi — Przy szczególnych oględzinach odwłoka spostrzega się szary czop wystający z otworu odbytnego. Czopy te powstają przy osłabieniu mięśni odbytnicy.

Odrętwienie matki — Niekiedy schwytana matka wpada w stan odrętwienia, który trwa od kilku minut do godziny, po czym wraca ona do normalnego stanu. Dla uniknięcia takiego stanu należy matki wyłapywać delikatnie, a przy wyjęciu z ula trzymać matkę tak, aby nogi jej opierały się o coś stałego. Matka pszczela podlega prawie wszystkim chorobom zakaźnym pszczół dorosłych. Z chorób tych czerniacka i choroba zarodnikowa powodują zmiany w narządach rozrodczych i następuje zahamowanie czerwienia.

HENRYK MĄCZKA

ZAJAC NAKYSLO

Rozpočet: Predná časť zajaca, 80 g masti, 50 g hladkej mýky, cibula, 60 g koreňovej zeleniny, 1 bobkový list, čierne korenie, sol 1 lyžica horčice, 1 lyžica ríbezlovej zaváraniny, citrón.

Pokrájanú očistenú zeleninu a cibulu oprážime na masti, pridáme bobkový list, korenie, citrónovú kôru, pokrájaného zajaca, posolíme, podlejeme vodou a dusíme. Mäkké mäso vyberieme, štvavu zaprášime mýkou, pridáme horčicu, ríbezlovú zaváraninu, povarieme a pretrime. Do štavy pridáme citrónovú štvavu a vložíme mäso.

Podávame s knedlou alebo cestovinou.

BARANIE MÄSO NA MAJORÁNE

Rozpočet: 1/2 kg baraniego mäsa z pliecka, sol, 60 g masti, 40 g cibule, 10 g cibule, 10 g mrkví. 10 g petrželenu, 2 strúčky cesnaku, majorán a prikryté dusíme. Mäkké mäso vyberieme, štvavu zahustíme bledou zápražkou, dobre povarieme, precedíme a vložíme do nej mäso.

Podlávame horúce s varenými zemiakmi.

drobno pokrájanú cibulu, upräžime ju to zlatožltá, pridáme pokrájanú mrkvu a petržlen, podlejeme, pridáme mäso, rozotretý, cesnak, majorán a prikryté dusíme. Mäkké mäso vyberieme, štvavu zahustíme bledou zápražkou, dobre povarieme, precedíme a vložíme do nej mäso.

Podlávame horúce s varenými zemiakmi.

ŽIVOT CZASOPISMO SPOŁECZNO KULTURALNE

Ukazuje się do 15 każdego miesiąca

NEVIETE SI PORADIŤ S RÔZNYMI ĽAŽKAMI A ZÁLEŽITOSTAMI, KTÓRE VÁS ROZČUEUJÚ? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIJA ŽIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redaguje: ADAM CHALUPEK — redaktor naczelny, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie: Augustin Andrašák (Jablunka), František Bednářík (Nowa Biała), Alojz Biel (Zubrzyca Góra), Augustin Bryja (Lapsze Wysze), Alojz Galuš (Krempachy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biała), Bronisław Knapčík (Mikolów), Ján Kovalík (Zubrzyca Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biała), Waclaw Luściński (Zelów), Lídia Mšálová (Zubrzyca Góra), Lídie Mundilová (Kucov), Ignác Nižník (Myślenice), František Paciga (Krempachy), Alžbeta Stojovská (Warszawa), Ján Spernoga (Warszawa), Růžena Urbánová (Gesiniec), Valerie Wojnarowská (Warszawa), Andrej Vaksmanýk (Tribš), Andrej Vojtás (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska; tłumaczenia na jęz. słowacki — Alžbeta Stojovská; weryfikacja stylistyczna i korekta jęz. słowackiego — Ján Spernoga; red. techn. — Jolanta Bryszewska.

Nadestanymi rękopisami, fotografiami i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „Współczesne” RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

Adres redakcji: 00-372 Warszawa, ul. Foksala 13. Tel.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57.

Adres ZG TKCis: 31-024 Kraków, ul. Szpitalna 38. tel. 212-92.

Cena prenumeraty krajowej: roczne — 12 zł; półroczne — 6 zł; kwartalne — 3 zł. Prenumeraty przyjmowane są do dnia 10 každého mesiaca poprzedzajúceho okres prenumeraty.

Prenumerate na kraj dla čítateľov indiividuálnych prejímajú Urzedy Pocztowe až listonosze. Wszystkie instytucje państowe i społeczne w miastach, zamawiają prenumeraty wyłącznie za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur RSW „Prasa-Książka-Ruch”. Pozostałe — mające siedzibę na wsi lub w innych miejscowościach, w których nie ma Oddziałów i Delegatur — zamawiają prenumeraty za pośrednictwem Urzędów Pocztowych.

Prenumeraty na zagranicę przyjmują: RSW „Prasa-Książka-Ruch”, Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych, ul. Wronia 23, 00-840 Warszawa. Konto Nr 1-6-100024. Cena prenumeraty dla zagranicy jest wyższa od prenumeraty krajowej o 50%.

Oddano do składy 12.07.1977. Numer podpisano do druku 2.09.1977 r.

Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1482. Nr indeksu 38501. F-94.

LEDEN

ÚNOR

BŘEZEN

1 N NOVÝ ROK	1 S Hynek	1 S Albin
2 P Blahorád	2 C Hromnice	2 U Zikmund
3 U Radmila	3 P Blažej	3 S Marie
4 S Blahoslava	4 S Jarmila	4 Č Monika
5 C Edvard		4 P Richard
6 P Tři králové		5 P Ivana
7 S Vilma		6 S Jan
8 N ČESTMÍR	5 N ADĚLA	7 N LUDMILA
9 P Vladan	6 P Dorota	8 P Pavlína
10 U Břetislav	7 S Richard	9 P Pavlá
11 S Bohdana	8 S Popelec	10 S Norbert
12 C Pravoslav	9 C Apolena	11 S Markslava
13 P Veronika	10 P Mojmír	12 P Stanislav
14 S Radovan	11 S Božena	13 P Den vítězství
15 N BLAHOMÍL	12 N SLAVĚNA	14 N DALIBOR
16 P Vladimír	13 P Kateřina	15 P Pavla
17 U Drahoslav	14 U Valentýn	16 U Antonín
18 S Vladislav	15 S Jiřina	17 S Vlastimil
19 Č Doubravka	16 C Juliana	18 S Eduard
20 P Ctislav	17 P Lukáš	19 N JOSEF
21 S Běla (Den babítek)	18 S Simeon	20 P Ondřich
22 N SLAVOMÍR	19 N MILOSLAV	21 U Lenka
23 P Zdeněk	20 P Oldřich	22 S Petr
24 U Milena	21 U Radek	23 Č Svatopluk
25 S Miloš	22 S Leona	24 P Matěj
26 C Pavina	23 Č Felix	25 S Viktor
27 F Přibyslav	24 P Gabriel	26 S Marie
28 S Karel	25 P Jiří	27 U Marek
29 N ZDISLAV	30 N BOZETĚCH	28 S Oto
30 P Marta	26 N NEDELE	29 Č Jaroslav
31 U Spytlhnev	VELIKONOČNÍ	30 P Vlastislav
	27 P PONDĚLÍ	31 P Robert
	28 U Lumin	
	29 S Soňa	
	30 Č Arnošt	
	31 P Kvido	

ČERVENEC

SRPEN

ZÁŘÍ

ŘÍJEN

LISTOPAD

PROSINEC

DUBEN

KVĚTEN

ČERVEN

1 N IGOR	1 S VŠECH SVATÝCH	1 P Lev	1 Č Mezinárodní den dětí
2 N MARIE	2 P Galina	2 S Blanka	2 P Jaromír
3 P Radomír	3 U Bohumil	3 S Marie	3 S Tamara
4 U Prokop	4 S František	4 Č Monika	4 N DALIBOR
5 S Cyril a Metoděj	5 S Milivoj	5 P Richard	5 P Pavlína
6 Č Mistr Jan Hus	6 N OLDRÍŠKA	6 U Ivana	6 U Norbert
7 P Bohuslava	7 P Lada	7 S Rosislav	7 S Iveta
8 S Nora	8 U Soběslav	8 P Vlastislav	8 C Medard
9 N DRAHOŠLAVA	9 S Roman	9 S Natasa	9 P Stanislav
10 P Libuše	10 Č Vavřinec	10 P Leoš	10 S Markslava
11 U Olga	11 P Zuzana	11 S Zofie	11 N FLORA
12 S Bořek	12 S Kára	12 U přemysl	12 P Antonie
13 C Markéta	13 N ALENA	13 S Vladimír	13 U Antonín
14 P Karolína	14 P Štěpán	14 S Vlastimil	14 S Vasil
15 S Jindřich	15 U Hana	15 P Leoš	15 Č Vít
16 N LUBOS	16 S Jáchym	16 S Alois	16 P Zbyněk
17 P Bohdan	17 Č Záviš	17 Č Pavla	17 S Adolf
18 U Drahomíra	18 P Helena	18 S Rosislava	18 N MILAN
19 S Čeněk	19 S Ludvík	19 P Vladimír	19 P Květuse
20 C Čestlav	19 U Krystof	20 Č Boží TĚLO	21 S Alois
21 P Vítězslav	20 S Oleg	20 P Den matek	22 Č Pavla
22 S STÁTNÍ SVÁTEK PLR	21 P Jana	21 S Valdemar	23 P Zdeňka
23 S Lubomíra	22 U Bohuslav	22 N VILEM	24 S Jan
24 Č Bartoloměj	23 S Berta	23 P Magdalena	25 N IVAN
25 P Radim	24 N JAROMÍR	24 P Ferdinand	26 P Pavel
26 S Ludek	25 P Zlatuše	25 S Kamila	27 U Ladislav
27 N OTOKAR	26 U Justyna	26 N BENEDIKT	28 S Lubomír
28 P Augustýn	27 S Matouš	27 P Stanislav	29 Č Petr a Pavel
29 S Marta	28 C Václav	28 U Štěpánka	30 P Sára
30 N BORIVOJ	29 P Michal	29 S Blažej	
31 P Ignác	30 S Jeronym	30 Č Ondřej	
	31 Č Pavlina	31 N SILVESTER	

ŽIVOTA

KALENDÁŘ
1978

